

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhó hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, január 20.

Védelmet az erkölcsnek.

A szegedi színházlátogató közönsége az érdem, hogy elsőnek mutatott ajtót az erkölcstelen színműveknek, melyek kasszadarabokként utazzák be az egész országot, mindenütt terjesztve a demoralizációt. Az erkölcstelen darabok ellen Szegeden folytatta az akciót a színügyi bizottság, Nagyváradon ellenben a színügyi bizottság kezdte meg, de leghelyesebb volna az az állapot, ha mindenütt a közönség a saját jó ízlésétől vezéreltetve lépne föl ezen irányzat ellen.

Sajnos azonban, hogy a városokban mindenre van közönség. A vidék józan, puritán gondolkodása sokszor utálattal fordul el attól, a mit a városi közönség érzékisége folytán üz. A fővárosban az Andrássy uton van egy kinematograf üzlet mindenféle frivol képekkel. Az üzlet egész nap tömve van és már több fiókot is létesített. 12—14 éves iskolás gyermekek székre állva nézegetik a frivol képeket és a fővárosi rendőrségnek ebbe nincs semmi beleszólása. Így nevelődik a Vig és Magyar színháznak közönsége. Meg vagyunk győződve, hogy ezt az üzletet a *nagyváradai rendőrség* becsukná és itt nem volna alkalma nevelni a francia demimond színműveknek közönséget.

Hogy ez az erkölcstelen irányzat oly rohamos léptekben terjed, mint a hogy ezt látjuk az életben, annak nálunk igen speciális okai vannak. Ilyen első sor-

ban az a *cinizmus*, mely a legtanultabb embereket is rabságba ejti. A ki az erkölcstelenség ellen felszólal, az menthetetlenül a gúny tárgya lesz és ki akarna önzetlen fáradozásáért, nemes gondolkozásáért nevetséges lenni.

A másik speciális oka a külföld majmolása, a mely nálunk nagyon el van terjedve, különösen a színeszet terén. Rákosi Jenő »Éjjel az erdőn« cz. népszínművében van egy epizód-jelenet, a mely nagyon élesen karakterizálja ezt a helyzetet: Egy pesti gigerli érkezik a faluba, a ki mindenféle mókát csinál János gazda előtt és János gazdának szörnyen megtetszik ez a szép fővárosi uri szokás s ilyen felkiáltásra fakadt a mókák láttára:

— Eszem a lelkét, de szépen tudja!

Párisnak van 30 színháza, a mely mind egytől-egyig ekzisztálni akar. Párisban mindenre van közönség. A harmincz színház közt több van, mely a demimond világot látja el ékes szellemi táplálékkal. Budapesten alakult két színházi részvénytársaság, mely e demimond színházak műsorát elhozza és így találja föl nem csak a fővárosi, de az egész ország közönségének:

— Ezzel élnek Párisban a legfelső és legalsó körök. Aki ezeket meg nem nézi, az nem jöhet a művelt emberek sorába. Ha tehát felsőbb rendű lény akarsz lenni, akkor nézd meg ezeket a divatos elsőrendű francia szellemi termékeket.

És a főváros beugrik a párisi mókázó gigerlinek:

— Eszem a lelkét, de szépen csinálja!

A vidék azonban már jóval okosabb, mint a főváros és kidobja a mókázó párisi gigerlit, mint ez Nagyváradon is történt a színügyi bizottságban.

A minap közöltünk egy párisi levelet, a mely elmondja, hogy a mit itthon mi elsőrendű francia szellemi terméknek tartunk, az Párisban a legkevésbé sem elsőrendű. Tisztességes uri nő nem is megy megnézni ezeket a darabokat, vagy ha meg is nézi, nem dicsekszik vele, mint itthon szokás. A magyar fővárost tehát becsapták azok, a kik ezen félrevezetésből maguknak bús hasznot csináltak.

A vidéknek hamarabb felnyílt a szeme és szeretne korlátokat szabni az erkölcstelen színművek ellen, melyek itt uri köntösben grasszálnak, — — de hajh! — már nem teheti. Van egy elvünk, melyet ötven éve paragrafusokba is szedtünk úgy a hogy, de mégis nagyobb dolog itt az az elv és kisebb a paragrafus. Az elv a *censura eltörlése*, mely minden időkre igen sokat mond, az erre szabott paragrafusok ellenben nem mondanak semmit. Ezért van itt bökkenő az elv miatt. Censurát ne hozzunk be, ijesztget dr. V. Zs., mert ez már konservatív liberalizmus és jaj annak, a ki ebbe belé harap.

Sok bajt okoztak már nekünk ezek a megcsontosodott elvek, az ösök vívmányaihoz való merev ragaszkodás és mind ez ideig nem okultunk semmit. Ime, a *salus rei publicae* azt kívánja, hogy rendszabályozzuk meg a színházi műsort, az

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

H i n t a s z é k b e n .

(Jelenet.)

Irta: Krüger Aladár.

Szereplők:

Az alezredes (mint nagybácsi és házigazda; szeret tubákolni; jellemző sajátsága, hogy képes lenne kauziót letenni, ha valaki hozzá menne.)

A hadnagy (mint unokaöccs és vendég; legjobban szereti az egyenruháját, melyet csak most kapott meg; jellemző sajátsága, hogy egyelőre kauzió, leány nem igen fordul meg a fejében, szívében, illetőleg zsebében.)

A kis Folanika (mint unokahug és szintén vendég; legjobban szeret a hintaszékben lustálkodni; jellemző sajátsága, hogy már hosszú a szoknyája; egyelőre szintén semmire sem gondol.)

A hintaszék (mint olyan; még sok galibát fog csinálni.)

Színhely:

Katonásan (értsd: hiu ezifraságok nélkül) butorozott szoba. Főkéssége egy óriási vaskályha, mely mellett nemes egyszerűséggel húzódik meg egy festett fa-asztal négy székkal, egy vaság s egy állandóan rendetlen szekrény. A hintaszék egyelőre a kályhával szemben, a szoba másik végén ringatja az alezredest, a ki a meleget nem nagyon szereti; ellenben a had-

nagy a kályha közeléből diskurál nagybátyjával. Künn fú a szél, tánczol a tányér a borbélyműhelyek előtt; havazik. Esteledik.

Az alezredes

Mindez nagyon szép és a katonai pályán nagy előnyödre fog szolgálni a pompás bizonyítvány. Hanem ez még mind nem elég.

A hadnagy

Oh, tudom, hogy még sokkal többet kell tanulnom. Már meg is vettem egy orosz nyelvtant meg egy lengyel társalgó-könyvet . . .

Az alezredes

Egy orosz vagy lengyel társalgódónő többet érne, hidd el.

A hadnagy

(elpirul)

Az alezredes

Egyelőre pedig hagyj fel ezekkel a tudós eszmékkel s gondolj arra, hogy a hadseregnek a társadalomban is vannak hivatásai . . .

A hadnagy.

(lelkesen.)

Megvédelmeznem a külső ellenség ellen mindenkor!

Az alezredes

Dehogy is! Ellenkezőleg: megrohanni, körülvenni, okkupálni!

A hadnagy

(nem érti.)

Az alezredes

A társadalomban a katonának kell első helyet elfoglalni. Kell, hogy mi legyünk ott az urak. Hanem persze itt nem megy a foglalás Mannlicher puskájával, Uchatius ágyujával vagy Waldstätten taktikájával. Itt először a nőket kell bevinnünk.

A hadnagy

(ölelésre tárt karokkal akarja mutatni, hogy ezt már érti.)

Az alezredes

Hohó! nem olyan gyorsan megy az! Ez már a vége, a szuronyroham. Nem értesz még hozzá; figyelj. A nőket első sorban már az egyenruha kellemesen hangolja irányunkban. Sajátságos gyöngesség, de igen hasznos, ügyes taktikus kellően fel is tudja használni. Ez egy biztos magas pont . . .

A hadnagy

(reczitálva)

Melyből az ellenség minden mozdulata figyelemmel kísérhető és tűz alatt tartható. Waldstätten is a táborig szolgáltról . . .

Az alezredes

(mérgesen feláll.)

Eredj a pokolba Waldstättennel! Itt nem tűzről van szó, hanem ügyes modorról. Ezt kell

az adjunk a szinügyi bizottságnak *censura* jogot. Oh fátum! ez nem lehet, mert benne van ez a szó, hogy »censura.« Pedig de más ez a *censura* mint a régi, a mumus. Ott császári hivatalnokok gyakorolták a *censura* jogot, itt pedig egy város független polgárai, egy törvényhatóság tagjaiból alakult bizottság, mely elvégre is azt a darabot nézi meg, a mit akar. Ennek tehát voltaképpen csak a neve *censura*, de lényegében igen messze áll attól a gyűlöletes *censurától*, a mire egy szabad állam polgárai borzadva gondolnak vissza. És szinte vitathatlan dolog, hogy egy amolyan *censurára* egy városi törvényhatóságnak a színházára nézve joga van, aminthogy joga van a fővárosi színházi részvénytársaságoknak saját épületeikben Osztrigás Miczit előadni.

Egy azonban vitatható s ez az, hogy szabad-e egy államnak egy oly fontos nemzeti kultur tényezőt, mint a milyen a színház, nyereségre alapított részvénytársaságok kezében hagyni.

A petroleum-kartell ellen.

A kartellek virágzó korát éljük. A gyárosok, nagykereskedők amennyire lehet kiaknazzák a viszonyokats derűre-borura kötik a kartelleket, a közönség zsebére.

Csak nemrégén a petroleum ára ugrott fel hatalmasan, semmi más körülmény miatt, csupán azért, mert a petroleum-gyárosok kartellt kötöttek.

Ezen kartell-szabadosság ellen akar mozgalmat indítani dr. Kurländer Ede törvényhatósági tag a következő indítvánnyal, a melyet Nagyvárad város törvényhatóságához nyújtott be:

Tekintetes törvényhatósági Bizottság!

Mialatt érdeklődésünket hónapokon elfoglalta a kvótatárgyalás és egyetlenegy tized perzentért az egész monarchiát, annak minden egyes számottevő egyéniségét és testületét mozgósították; mialatt a gazdasági harcot kevés eredményyel, de annál több erkölcsi veszteséggel megküzdötték: addig a kvótacmelésnél is nagyobb veszedelem támadt ellenünk. A mult

év nyarán a petroleum-gyárosok és finomítók egy oly kartell egyezésre léptek, melynek következményeként számokban pontosan kimutathatólag huszonkét millió korona teher hármlik az osztrák-magyar monarchia népeire és különösen a szegényebb néposztályra. Egy-egy perzent kvóta miatt lázas izgatottság támadt; amíg a kartell gazdálkodás ellen, mely csupán czukornál és petroleumnál mintegy 50—60 koronával sújtja a népet, egyetlen szerény szó sem emelkedik, hogy az üzérkedés e visszaélései megszüntessenek.

Jelen esetben különösen a *petroleum kartellre* akarom a tek. törvényhatóság és ezzel a magas kormány figyelmét felhívni, mert e kartell visszaélései városunkat és ennek vidékét is mélyen sújtják.

A magyar és osztrák petroleum-gyárosok és finomítók a mult év nyarán kartell-egyezményre léptek, mely nemcsak a fogyasztó közönség zsebei ellen intézett merényletnek tekinthető, hanem a kereskedelmi forgalom oly mérű korlátozását kontemplálja, mely példátlan a magyar kereskedelem történetében.

E kartell-egyezmény határozmányai szerint ugyanis a magyar és osztrák gyárosok az osztrák—magyar monarchia területén fogyasztásra kerülő petroleum mennyiségét maguk közt kontingentálták akként, hogy egy-egy gyár csak a részére kijelölt fogyasztási területre szállíthatja gyártmányainak azt a perzentualliter megállapított részét, mely részére a kontingensből jutott s így valamely gyárnak egyrészt nem áll jogában a részére megállapított területkörön más kerületbe árut szállítani, másrészt saját kerületében sem terjeszthetnek túl a részére kontingentált mennyiségen.

A nagyvárad kerület a kartell határozmányok szerint a Bihar-Szilágyi gyárnak lett kiszolgáltatva, holott a fogyasztó közönség eddig más ipartelepek gyártmányait használta és ma kénytelen erről lemondani a Bihar-Szilágyi gyár terméke kedvéért.

Ilyen körülmények között oda jutunk, hogy a kereskedő-világ és közvetve a fogyasztó közönség, ki vannak szolgáltatva a termelő gyárosoknak a kik kartelli hatalmukra támaszkodva kötelezőleg előírják, hogy mit, mely gyárban és mily árban vásároljanak.

Meg van a kartelleknek a maguk jogosultsága oly iparüzemekkel, hol a nagyfoku termelés és az ennek nyomába járni szokott krízisek elkerülése céljából létesítettnek oly egyezmények, melyek egyrészt a termelési viszonyok egyenletességét biztosítják: másrészt a munkásosztály kereseti képessége szempontjából is jótékony hatással lehetnek, mert az ily célokat szolgáló kartellek létesítése jogosult lehet, de a petroleum-kartellnek egyetlen célja

van: nem egyéb, mint a fogyasztó közönség kizsákmányolása.

A magas kereskedelmi kormány ismervén a létező bajokat, azoknak szanálása végett megtette ugyan a kezdeményező lépéseket, de az akció, miért, miért nem, abban maradt. És ennek sajnos következményeként konstatálnunk kell, hogy a termelő gyárosok, az esetleges rendelkezéstől félve, megragadták az alkalmat, hogy a hátralevő éveket kihasználják.

Csak ennek tudható be a petroleum-gyárosok kartellje, melynek hatásait következőben röviden vázoló: Ausztria-Nagyország lakossága mintegy 1.700.000 métermázsa petroleumot fogyaszt. Már most, hogy a kartell révén az árakat felemeljük mmázszánként 12—14 koronával a fogyasztó közönség tehát mintegy 22 millió koronával járul hozzá a nagy vagyonu gyárak gazdaságainak fokozásához. Ez az emelés aránytalansága és jogosulatlansága már onnan is kitűnik, hogy a külföldi termék, hozzá adva 14 korona vámot és 4 korona fuvar költséget is, még mindig 6 koronával olcsóbb a monarchia termékeinél. És ez fáj a kartell urainak és ezért tüzzel vassal és teljes tönkrétével üldözik az egyes bátrabb és tehetősebb kereskedőket, kik elég merészek és a kartell megkerülésével külföldi forrásokból fedezik szükségleteiket, mintegy 6 koronával olcsóbban. Nem tisztességes verseny ez többé, nem nevezhető ez többé kereskedelemnek, midőn a kartell urai avval büntetik az egyes merészebb és függetlenebb kereskedőt, aki kartellen kívül vásárol, akár csak egy hordóval is, kimondják rá az anathémát és a kartell gyárosai megszakítanak vele minden összeköttetést.

És ilyen eszközökkel, ezen az módon be zsebelnek a fogyasztóktól mintegy 22 millió koronát.

S ha ezen felül arra gondolunk, hogy e horribilis összeg nagyobb része különösen a petroleumot illetőleg a legszegényebb néposztály zsebeiből vándorol ki, annak a néposztálynak a zsebeiből, mely szerény anyagi viszonyai miatt nem rendezheti be lakását villamos vagy légszusz világitással s a petroleum fogyasztásra utalva van, csodálkozhatunk, hogy a fogyasztási cikkek természetellenes és mesterséges megdrágítása fokozott tápot nyújt a szocialista mozgalmak terjedésére?

Most már az árakkal való visszaéléssel sem elégszenek meg. A siker, mely a kartellek révén a termelők akcióját mindenütt nyomon kísérte, most már arra sarkalja őket, hogy példátlan vakmerőséggel támadást intézzenek a közvetítő kereskedelem szabadsága ellen is s ők diktálják a kereskedőnek, hogy hol szerezze be áruit, tekintet nélkül arra, hogy a reá ok-

neked megtanulni, hogy mindenképp kiváló katona lehess.

A hadnagy
(félénken)

Táncz-és illemtanból kitűnőm volt.

Az alezredes
(mélységes lenézéssel)

Majd akkor dicsekedjél, ha én adtam kitűnőt, a ki Budapest társas köreiben vezérszerpet vittem, a kibe tábornokok, ezredesek, alezredesek és grófok leányai bolondultak bele.

A hadnagy

Aztán miért nem vette el a bácsi egyiket sem?

Az alezredes
(kinos zavarban)

Hm. Miért? Hm . . . (egy mentő eszme!) mert Waldstätten taktikája szerint jobb győzni, mint legyőzteni.

A hadnagy.

Mégis szép dolog hát az a Waldstätten taktikája! (a hintaszékkel a kályha elé helyezi, beleül háttal az ajtónak, cigarettára gyújt.)

Az alezredes

Azért hivatalok ide szabadságra, hogy ezt a szükséges modort az én vezetésem alatt, családi körben elsajátítsd. Tanulj meg ügyesen mozogni a nők körül, szépet mondani, udvarolni . . .

A hadnagy

(szórakozottan)

A bácsinak?

Az alezredes

Gyerek! Ne éretlenkedjél, mert kurtavasat kapsz! Itt lakik, ebben a városban az unokatestvéred, Jolánka is.

A hadnagy

(figyeln kezd)

Az alezredes

Jolánka minden nap el fog ide járni s te vele fogod az én utmutatásaim alatt elsajátítani a helyes modort.

A hadnagy

Jolánka tehát a kísérlet alánya lesz. Szép.

Az alezredes

De a te önértedet is meg fogom óvni. A társalgási óra alatt én nem szólok közbe; beszélhettek, a mit akartok, megjegyzéseimet utána fogom megtenni. Hanem azért figyelj rám állandóan; mert ha valami nagy számárságot csinálsz, arra tubakolással figyelmeztetlek.

A hadnagy

Köszönöm (ringatózva egészen elmerül gondolataiba; észre sem veszi, mikor az ajtó kinyílik s azon

A kis Jolánka

befut, a bácsit megöleli, szólani is akar valamit, de

Az alezredes

némán a kályha felé int; a szobát csak a kályhából jövő vörös fény világítja meg kevésé, de hangulatosan).

A kis Jolánka

(a hintaszékhez fut, a hadnagy szemét hirtelen betolja kacsóival)

A hadnagy

(szép gondolatai szétrebbennek; mérgesen)

Ugyan bácsi, ránczos már a maga keze és én sem vagyok gyermek!

Az alezredes

(ijedtében nagyot szippant a burnótszelencéből)

A kis Jolánka

(bájos pukkedlit esinál a hadnagy előtt) Köszönöm a bókot, remélem, majd ezentul még többet is kapok! Jó estét hadnagy ur!

A hadnagy

(zavartan felugrik; félre)

Tyhü, ez gyönyörűen kezdődik (fenn) Jó estét . . . azaz Isten hozott. . . azaz szervusz (habozva feléje lép, meg akarja csókolni)

trojált áru megfelel-e a fogyasztó közönség izlésének vagy nem?

Ezeknek megvilágítása kapcsán hazánk népeinek érdekében, mely a válságos pénzügyi viszonyok között különben is csak nehezen tud megküzdeni a megélhetés súlyos körülményeivel: azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok Nagyvárad város tek. törvényhatósági Bizottságához:

Méltóztassék a fentiek értelmében a nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszterhez felírni, hogy a kartellek törvényhozási szabályozásának elodázhatlan kérdését minél előbb napirendre tűzze ki:

Valamint méltóztassék hasonló felirat iránt a többi törvényhatóságokat megkeresni. Kiváló tisztelettel

Dr. Kurländer Ede.,
törv. hat. biz. tag.

Délafrikai háború.

Az angoloknak a Tugelán való átkeléséről megérkeztek a részletes hírek. Amennyire a meglehetősen zavaros tudósításokból össze lehet állítani, az átkelés a következő módon történt meg, Buller csapatai január 10-én, szerdán indultak el a chieveleyi és frere-i táborból. A főhadosztály előtt egy lovas osztály ment Dundonald lord ezredes vezetése alatt. Tizenegyedikén a lovasság megszállta az ellenség által kiürített Springfieldet s hadállást foglalt a Tugela és Kis-Tugela folyók által képezett zugban fekvő Zwartkopon. A gyalogság s az ötezer kocsiából álló szekeres-had később érkezett Springfieldbe és ott egyesült az előretolt lovassággal. A továbbmenésre való előkészületekkel négy nap telt el, ezalatt Littleton hadosztálya elfoglalta a lovasság helyét a Zwartkopon, míg azok észak felé, egész Potgietersdriftig előre nyomultak. Itt lepte meg Dundonald a folyóban fürdő búrokat. Mivel a komp a tulsó oldalon volt, Carlyle hadnagy öt délafrikai könnyű lovassal átúszott a vizen s a déli partra hozták át a járóművet. Tizenhatodikán a gyalogcsapatok is megindultak a Tugela felé s helyüket Springfieldben Hildyard tábornok csapatai foglalták el. Littleton hadosztálya este kelt át gázlón — mások szerint egy hirtelen vert dereglye-hidon — s a folyó északi partján azonnal megszállta hajóágyúkkal és mozsarakkal a Mount-Alicet. Tizenhetedikén kezdte meg az angol tüzérség a homok-

zsákokból emelt bur sánczok lövését, a nélkül, hogy a búrok erre feleltek volna. Ellenkezőleg: visszavonultak s Littleton tegnap este teljesen befejezhette a vizen való átkelést. E közben Warren hadai folytatták a menetelést nyugat felé s átlépték a Kis-Tugelát Trichardsdrittől, a Tugelát pedig Wagonsdriftnél. Ez utóbbin 35 jard hosszúságú dereglyehidat vertek. Átvonulást ágyutüzelés fedezte s a mint átérték, azonnal megszállták az ellenség által elfoglalt Spionkoppal szemben egy alkalmas állást. Éjjel érkezett táviratok már jelzik, hogy az ütközet megkezdődött; nem Onderbroek mellett, a hova mindenki várta, hanem Ladysmithtől kissé távolabb, a nyugati irányban fekvő Acten-Homes mellett, melyet Freeres-nek is neveznek. (Nem tévesztendő össze a Colansotól délre fekvő Frere-vel.)

*

Mai tudósításaink a következők:

Az angolok előnyomulása.

London, január 20. A Reuter-ügynökségnek jelentik Ladysmithből Spearman-Kampon át 17-iki kelettel: Itt minden nyugodt. A helyzet változatlan. Tegnap Colonso és Spriengfield felől erős ágyuzás, a fölszabadító csapatok ágyúinak dörgése hallatszott ide. Nagy hőség van.

Pretória, január 18. Hivatalos jelentés szerint az angol csapatok tegnap reggel két különböző ponton kezdték meg az átkelést a Tugela folyón. Ütközet várható. Hír szerint Plumer ezredes Tuliból három páncélos vonattal Gabrones közelébe érkezett. Valószínűleg az a szándéka, hogy Mafekinget fölszabadítsa.

Pretória, január 17. Azoknak az alattvalóknak, a kik még a Rand-vidéken vannak, felülvizsgálták az utlevelüket. Mindegyiknek meg kell mondania, hogy miért akar az országban maradni.

London, január 19. A lapok jelentése szerint kiadták a parancsot, hogy a 8 hadosztályt azonnal mozgósítsák Aldershotban.

London, január 20. A Reuter-ügynökségnek jelentik Viljiens-Kampból 17-iki kelettel: A múlt éjszaka nyugodtan telt el, csak az előőrsök tettek néhány lövést. Ma napkeletkor az angol csapatok még régi hadállásukban voltak és egy ágyút sem hoztak még át a folyón. A zwartskopi hegyhátról azonban másfél üteg ostromágyu bombázni kezdte a búrok állását. Öt órakor az ágyuzás igen erős volt.

London, január 20. A Reuter-ügynökségnek jelentik a felső Tugela partján levő Villiens-Kampból Lourenco-Marquezen át 16-iki kelettel: Buller tábornok második mozdulata az volt, hogy egy páncélosvonat sok legénységgel és ágyúkkal a múlt éjjel Calensóba ment kémszemlére. Ezt heves ágyuzás követte, mire az angolok visszatértek a táborba. Egy búr megsebesült. A búrok nem viszonozták az ágyuzást. A Tugela folyón innen lakó kaffereket az angolok értesítették, hogy hagyják el a kraalokat. Az ütközet legközelebb megkezdődhetik.

London, január 20. A »Times«-nak jelentik Pietermaritzburgból 18-iki kelettel: Buller és Warren tábornokok említett hadereje sok gyalogságból lovaságból és lovasított gyalogságból áll. A Warren, Dundonald, Hyldiard, Clery és Hart parancsnoksága alatt álló hadak kitűnő állást foglaltak el, a mely Ladysmith felé az egész völgyön uralkodik. A csapatok egy része Chieveleyben maradt, hogy megakadályozza a búrokat abban, hogy Kolensónál átkeljenek a Tugela folyón.

Nagyvárad egészségügye 1899-ben.

— A főorvos jelentése alapján. —

Alig egy évtizede Nagyvárad város közegészségügye olyannek volt feltüntetve, hogy a többi vidéki városok sajnálatos emlékezhettek meg róla. Akit nem kényszerített sorsa, nem vágyott közzénk.

A kis Jolánka

(kezére üt)

Meg mondtad, hogy nem vagy gyermek, én sem vagyok már. Majd csak a bácsit csókoljuk inkább mind a ketten.

A hadnagy

No, nem éppen. Te még csak 19 éves vagy, én 21.

Az alezredes

(szippant)

A kis Jolánka

Azt neked most már nem szabad tudni. Hanem ha megengeded, beleülök ebbe a hintaszékbe. Itt a köpenyem, tedd el valahová.

A hadnagy

(nagyon nézegeti a köpenyvet)

A kis Jolánka

Na! Mit találsz rajta annyi csodálni valót?

A hadnagy.

Azt nézem, hogy micsoda szunyog vékony-ságu deréknek kell annak lenni, mely ebbe a köpenybe belepréselhető. Mint egy puskacső.

Az alezredes

(mérgesen szippant)

A kis Jolánka

(felkaczag)

Udvarias ifju, mondhatom. Tedd le

hamar azt a köpenyt, hozz egy széket, ülj mellém, ringass és mulattas.

A hadnagy

(a köpenyt az ágyra löki és s egy székkal a kályhához fut)

A kis Jolánka

Közelebb hozd azt a széket. Még közelebb! Így ni. Most ülj bele csöndesen, tedd a kezdet az én hintaszékem karfájára, ringass szépen, lassan s aztán beszélj valamit, a mi nekem tessenék.

A hadnagy

(leül, a hintaszéket nagyon lassan ringatja; félre) Hiszen csak tudnék olyasmit mondani . . . (fenn) Szép idő van.

A kis Jolánka

Dehogy! Olyan csunya, minnt egy czibil.

A hadnagy

Igen igen, én is azt akartam mondani. Hja persze, erre miféleképpen télen mindig hideg van.

A kis Jolánka

(gunyosan)

Mi felénk meg nyáron mindig meleg van.

Az alezredes

(dühösen szippant; félre)

S ősszel esik az eső!

A hadnagy

Nem csoda. A hol te vagy, ott meleg nyárnak kell lenni télen is.

A kis Jolánka

Vagy legalább fűtött kályhának. A hol meg te vagy, ott természetesen dermesztő, fagyos, unalmas tének kell uralkodnia.

A hadnagy

Vagy legalább is Waldstätten taktikájának.

Az alezredes

(eltesz a burnótszelenczét; félre)

Na, végre belezökkennek a tisztességes kérekvágásba. Jól felelt a gyerek, de a Waldstättenért kikap.

A kis Jolánka

Ugyan ne tettesd magadat. Tudja mindenki, milyen szenvedélyes katona vagy. Ezzel nem leszel érdekesebb.

A hadnagy

Oh, igen, kedvvel jöttem katonának, mikor még nem láttam benne mást, csak a czifra egyenruhát. Tudod, mikor együtt játszottunk otthon, sokszor elbeszéltek egymásnak, mik akarunk lenni. Neked is az egyenruha tetszett, de nekem a katonáké, neked az apácáké.

A kis Jolánka

Az ám. S megígérted, hogy . . . nos? Emlekszel még?

A különböző fertőző betegségek statisztikája is elég szomorú volt.

Az utóbbi évtizedben már kedvezőbb színben tüntette fel a statisztika Nagyvárad közegészségügyét.

Az elmúlt év statisztikáját most állította dr. **Baróthy Ákos** városi főorvos össze.

Ennek adatai a következők:

Nagyvárad város közegészségügyi állapota egyáltalában, valamint az 1898. évhez viszonyítva kedvezőbb és jobb volt mint az előző évi, amennyiben 37 születéssel több és 52 halálalozással kevesebb történt. Szaporúság 322, míg 1898-ban 213 volt, vagyis 109-el multa felül szaporúság tekintetében a lefolyt év a megelőző évet. Élve született 1558 (33.9%), míg 1898-ban 1501 (32.7%). Meghalt 1236 egyén (26.9%), míg 1898-ban 1288 (28.9%).

Hatóságilag megállapított tulajdonképeni járványok nem voltak — azonban hevenyfertőző betegségek szörványosan fordultak elő szelid lefolyással. E tekintetben a helyzet kedvezőbb volt mint 1898-ban.

A hevenyfertőző betegségek közül legtöbb halált okozott a difteritisz, összesen 21-et, 77 megbetegülés mellett, vagyis meghalt az összes megbetegülték 27.7%-a. Vörhenyben megbetegedtek 200-an és meghaltak 20-an. (1898-ban 160 betegülés volt 31 halálalozással). Hasi-hagyományban is jelentékeny volt a javulás — megbetegedett 52 és meghalt 14. (1898-ban 122 betegülés és 19 halálalozás történt)

A kanyaró 1898-ik évről jön át. A múlt év téli és tavaszi hónapjaiban tartotta magát míg a nyári hónapok kezdetével megszűnt.

Betegülés volt összesen 188 és 6 halálalozás (1898-ban 232 megbetegülés 9 halálalozás) Bárány himlő 20 esetben fordult elő halálalozás nélkül. Hőkhurut 22 és 2 halálalozás. Tüdő gümőkórban 93-an haltak el.

Tájkórok közül váltóláz a nyári és őszi hónapokban fordult elő kedvező lefolyással.

A kötelező himlőoltás és újraoltás kitűnő fogamzási eredménnyel fogatosítottak. Felhívték kötelező újraoltását nem volt szükséges elrendelni.

Az 1876. évi XIV. t. cz. 20. §-a alapján a 7 éven aluli gyermekek orvosi gyógykezelése pontosan végrehajtott s e tekintetben mulasztás elvéve fordult elő.

A gyógyszerárak száma nem szaporodott. Létszám 8. Gyakorló orvosok száma szaporodott 1-el. Jelenlegi létszám 52. Szülésznők száma szaporodott 11-el. Létszám 70.

Agyonkinzott huszár.

Régi dolog a katonáéknál, hogy a szegény ujonczoknak, a kik ott hagyják otthonukat, szüleiket, a csendes falut, keserves napokat kell átélni, míg beletörődik a katonaeltebe s a káplár és firer ur kemény, sok esetben kegyetlen dressurájába.

Mert tudva van, hogy a szegény katonák legtöbbet szenvednek ezektől a két és három csillagos pasáktól.

Különösen a huszároknál szinte hagyományos az altisztek kegyetlen bánásmódja s ha nem akad olyan humánus gondolkozású parancsnok, aki éberem örökdi az altisztek bánásmódja felett, keserves élete van a szegény huszárnak. De néha még a parancsnok humanus gondolkozása dacára is megtörténik az olyan kegyetlenség, a milyennek a hire kiszivárgott a Ferencz József-laktanyából.

Az elterjedt hírek szerint egy szegény ujoncz áldozatul esett a firer kegyetlenségének.

A napokban eltemették a szegény 22 éves ifjut s most már ott pihen, ahol nincs Reglama, vorschrit és kegyetlen altiszt. Az orgoványi pusztán pedig kesereg, zokog egy szegény édes anyja, akinek a fiát eltemette a brutális kegyetlenkedés.

Szabó József 22 éves ifju az elmúlt év október havában vonult be a Nagyváradon állomásozó 7. huszárezredbe, a hol az I. századba osztották be.

A pusztai élethez szokott szegény fiúnak nehezére esett a kaszánya levegője s a szubordináció; nagyon nehezen törődött bele. Szóval nem volt jó katona. Ezért aztán nagyon keserves napjai voltak. Felettesei makacsságnak vették kedvetlenségét s megakarták törni.

A felettes firerje vette jóakaró pártfogás alá.

A városban elterjedt hírek szerint a hét elején megint valami hibát követett el Szabó József. Ezért a firerje megverte, összerugdosta, annyira, hogy a szegény ember összeroskadt.

Mikor az altiszt látta brutális tettének súlyos következményét, nem a jobb érzés ébredt fel benne, hanem ijedség fogta el. Ápolni kezdte a súlyosan sérült huszárt.

Mikor az ezredorvos tudomást szerzett az esetről, Szabó Józsefet azonnal beszállította a

nagyváradai csapatkórházba, ahol a hét közepén meghalt.

Az anyakönyvi hivatalhoz bemutatott adatok szerint az ifju katona halálát tüdő- és bordagyuladás okozta.

Szakértőknél utánna jártunk a dolognak, hogy miféle okok idézhetik elő a nagyon is szokatlan bordagyuladást s azon felvilágosítást nyertük, hogy ez a betegség külerőszak folytán következik be.

A kegyetlen firer a parancsnokság azonnal lezáratta s most vizsgálati fogságban van, a melynek adataiból állapítják meg, hogy mennyiben igaz az elterjedt híresztelés s mennyiben terheli őt a felelősség a szegény katona halála miatt.

A huszárlaktanya parancsnoksága mindenestre jó szolgálatot tenne a közönség megnyugtására, ha világosságot hozna a dologba a valóság feltárásával.

UJDONSAGOK.

Kubelik Jan Nagyváradon.

Tegnap a déli vonattal érkezett Nagyváradra Kubelik Jan, kinek a tegnap este hallottak után teljes meggyőződéssel adjuk a cseh hegedűőriás nevet. Utoljára Kolozsvárt hangversenyezett óriási sikerrel és ott is roppant népszerűsége tett szert. Kiséretében jöttek *Dunkl* Norbert, a Rózsavölgyi és tsa czég tulajdonosa, a ki fél millitót tartogat 300 fellépéseért a cseh hegedűművész számára, a szerződés értelmében, melyet Kubelik Jan tényleg aláírt. Kiséretében jött még *Schwab* Lajos prágai zongora művész és *Szegheő* Vilma a m. kir. opera tagja. Az érkezettek a Rimanóczy szállodába szálltak, a hol még a d. e. folyamán felkeresték őket a város zenei kapacitásai és azok a javithatlan ujságírók.

Kubelik Jan igen rokonszenves egyéniség, de szörnyen bátortalan, szinte szégyenlős, szerény mint egy kisleány.

A kik tegnap este látták, hogy mily bátortalanul lépetett a dobogóra és mily félszegen hajtogatta magát a közönség tomboló tetszés nyilvánítása közt, azok elképzelik aművész egész

A hadnagy

(elpirul, a hintaszéket sebesebben ringatja.)

Hogy elveszlek feleségül s én leszek katona, te meg apácza. Jaj, beh bolond gyerekek is voltunk! Hanem, ha rajtam állana, nem jönnek még egyszer katonának.

A kis Jolánka.

Ugyan miért?

Az alezredes

(elégülten mosolyog).

Egészen jól folyik a társalgás.

A hadnagy

Mert mi lesz már most tovább? Vesződés, fáradozás egész nap, izzadok, szaladgálok napnap után s otthon este ki fogad? Egy buta képű tiszt szolga, vagy legfeljebb egy cifra szőrű pincsi.

A kis Jolánka

Én ugy szeretem a kis kutyákat!

A hadnagy

De nem szeretnéd, ha otthon egy pincsi lenne az egyedüli élő lény kívüled. Ha erre gondolsz, bizony szeretném az egyenruhát Waldstatten taktikájával együtt végérvényesen falhoz csapni.

Az alezredes

(a burnótszelencéért zsebébe nyul; félre)

Na na! Már megint bolondull!

A kis Jolán

Tudod mit? Ne tarts kutyát, hanem cziczát.

A hadnagy

Az ám. De tudod, milyen cziczát szeretnék én? Nem valami csunya, karmolós kandurt, hanem egy olyan kedves, mosolygósat, a ki tárt karokkal fogadna, aztán mellém ülne a kályha mellé a hintaszékbe (még gyorsabban ringatja) aztán én ringatnám, így ni, aztán élveznők a saját tüzhely édes melegét — ilyen czicza kellene nekem!

A kis Jolán

(szomoruan.)

Verd ki a fejedből ezt a gondolatot. Nem élünk a régi világban, meg kell tanulnunk egyedül élni. Lásd, én is tanítónő vagyok,

Az alezredes

(egy haragosat szippant.)

Bolond gyerekek! Ez már nem közönséges társalgási terep!

A hadnagy

(hívvel.)

És te is gondoltál már ilyesmire, mint én? (a hintaszéket még erősebben rengeti.) És ugy-e, eszedbe jutottak a régi boldog évek, mikor együtt, gondtalanul játszottunk! Eszedbe jutott,

hogy az a régi játszótárs talán most boldogtalan, pedig milyen boldog lehetne!

A kis Jolán

Hagyd el . . . ne folytassad . . .

Az aleyredes

(mérgesen a burnótszelencére üt s torkát köszörüli.)

A hadnagy

Pedig csak egy szavadba kerü ne és másképp lenne. Nézd, ez az egyenruha volt eddig előttem a legdrágább, de ezt is odadobom, (a hintaszéket egész hévvel ringatja) ha ezt a szót kimondod: igen. Nem, ne mondd — elég, ha a kezedet az enyémbe teszed, megértelek. . . .

Az alezredes

(dühében egy harsogót tüszent.)

A kis Jolán

(behuny szemmel, reszketve, kezét a hadnagnak nyújtja.)

A hadnagy

(örömben nagyot lódit a hintaszéken, ugy hogy a kis Jolán a felugró hadnagy karjaiba esik; zavartan az alezredeshez)

Kedves egészségére!

Az alezredes

De ezer bakkancsszeg! Elment a sütnivalód, te kölyök?

eddig karrierjét. Egy szegény kertész fia, a kit szédítő gyorsan haladó lángesze egyszerre a nagy közönség elé dob, a kertészlakból a hangversenyterembe. Arra még volt ideje, hogy frakot öltön és lakkezipőt huzzon, de arra még nem, hogy levegő az egyszerű, szegletes modort. Művész már lett, de világfi még csak ezután fog lenni. És ez nem is nagy baj. Elképzeljük, hogy a modorosság ártana művészetének.

Hanem azért el lehet beszélni Kubelik Jannal szellemesen, kivált művészeti kérdésekről.

A Rózsavölgyi és tsa czéggel kötött szerződését hozta munkatársunk szóba.

— Már 3 fellépés letelt a 300-ból, — felelte a művész.

— Mi a terve a jövőre vonatkozólag?

— Itt most már Dunkl ur tervez és én csak hegedülök. Ugy mondta, hogy 3 hétig maradunk még Magyarországon és azután kimegyünk Németországba. Berlinben már eddig 3 fellépést terveznek.

Czélzást tettem előtte Oroszországra, mint a jövedelmező hangversenyek hazájára.

— Valószínű, hogy be fogjuk kóborolni az egész világot.

— Szeret hangversenyeken fellépni?

A fiatal hegedű művész erre meglepően felelt:

— Szeretnem mulattatni a közönséget.

— És hegedülni a közönség előtt?

A fiatal hegedűművész nem mondott határozott nemet, hanem gondolkozni kezdett, hogy mivel magyarázza ki magát s végre megszólalt:

— Hangversenyeken mind olyan számokat kell játszanom, hogy a nagyközönség benne bámulhassa a technikámat. Hej, ha én egy szűk körű társaság előtt játszhatnám, mely csupa zeneértőkből állana!

Erre elbeszélte nagy örömmel, hogy Berlinben a hangverseny számaiban Beethoven művek is lesznek, a mire ő mindig vágyott.

Csendes, nyugodt flegmájából egészen kijött beszélgetés közben s gyermekes élénkséggel magyarázta a fővárosi vendégszerepléseinek sikerét. Az élénk beszédben hosszú fekete haja minduntalan a szemébe omlott s ő minden pillanatban a füle mögé csavarta az engedetlen hajfürtöket. Beszélgetés közben azonban hegedűjét egy percig le nem tette a kezéből és kimé-

A hadnagy

Ha elment is, megérdemelte, a kiért elment.

Az alezredes

Hanem bolond vagy! De azért megmaradsz katonának, punktum.

A hadnagy

Már pedig nekem nincs kauzióm.

A kis Jolán

(olyan szépen néz a bácsira, hogy az rögtön elfelejti a kegyetlenséget.)

Az alezredes

Ha másképp nem lehet, léteszem a kauziót én, és punktum (a fiatalokat nézi). Gyönyörű pár... hej, ha egykor én is... na, semmi. Hanem öcsém, vigyázz erre a leányra. Ez az első, a ki engem legyőzött — s olyan szépen tud nézni, hogy szinte örülök is a vereségnek.

A hadnagy

Lássa bácsi, még sincs igaza Waldstättennek: sokkal jobb legyőzteni, mint győzni!

Függöny.

letesen stimmolta, majd simogatni, törülgetni kezdte, mint a szenvedélyes dohányzó a tajték-pipáját.

Hogy mily nagy hatást ért el Kubelik az esti hangversenyen, arról lapunk más helyén számol be zenei referenstünk. Kubelik Jan kíséretével ma reggel fog Nagyváradról elutazni Aradra, hol este már egy hangversenyen föl fog lépni.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Jan. 21. A Polgári takarékpénztár részvénytársaság közgyűlése d. e. 11 órakor.

Jan. 21. Reálisták matinéja.

Január 28. Értekezlet a városház építése ügyében d. u. 3 órakor.

Jan. 28. Rét Népkör közgyűlése

Február 1. Joghallgatók felolvasó estélye Margittán.

* Sz. Antal szobra. Elismerésre méltó buzgalommal járultak a gyulai hívek eddig is Sz. Antal tiszteletére, most pedig hő óhajításuk szerint, önkényes adományaikból remek szobrot emeltek a nagy szentnek. Szent Antal a mai anyagias kornak a szentje. Gondoskodik a szegények kenyeréről; csodás segítséget nyújt az élet ezerféle bajaiban; leereszkedik a földre, hogy innen az égre irányítsa az emberek tekintetét, hogy imádkozni tanítson, hogy a gazdagokat, a földi kincseken csügöket jótékonyra bírja. Sokan nyújtottak már a szegényeknek kenyeret csak azért, mert sz. Antal meghallgatta őket ügyes-bajos dolgaikban. Gyulán február 13-án lesz két éve, hogy sz. Antal tiszteletére meghonosult azóta sz. Antal perselyében a szegények kenyerére 5500 korona gyűlt be, a melyből hetenként 29—30 házi szegény kapott 4—6 kilós kenyeret. A mi kézzel foghatólag bizonyítja azt, hogy sz. Antal nagyon soknak eszközölte ki az Istennél bizalmas kérésének meghallgatását, miután a felajánlott adományokat csak akkor kell a perselybe betenni, ha valakinek teljesült kérése. Ime sz. Antal tisztelete folytán mennyi szegénynek volt meg a mindennapi kenyere, mennyi köny száradt fel, mennyi embernek lobogott fel hite a buzgó imádság és alamizsna hathatós voltában! A gyönyörű 180 cm. magas szobor a nagy templom főbejáratától balra eső utolsó oltár mellett van felállítva.

* Thea-estély. A biharmegyei nőegylet elnöksége megragad minden alkalmat, hogy kellemes szórakozást nyújtson az előkelő közönségnek s a mellett elősegítse az általa gyakorolt humanus célt. Az eddigi thea-estélyek sikere folytán holnap hétfőn este ismét rendez ilyen estélyt, amely után tánc is lesz, hogy annál több élvezetet nyújtson az egylet a jelenlevőknek. Az estélyre vonatkozólag a nőegylet nagyérdemű elnöknője a következő értesítést adta ki:

A biharmegyei és a nagyváradi nőegylet az általa létesítendő női menház alapja javára január hó 22-én hétfőn a Zöldfa-szálloda nagytermében thea-estélyt rendez, melyben való részvételre van szerencsém a t. cz. közönséget tisztelettel meghívni. Belépő díj 1 korona, melyért thea süteménnyel lesz kiszolgáltva. Az estély kezdete d. u. 5 órakor leendő Nagyvárad, 1900. január 20. Özv. báró Gerliczy Félixné elnöknő.

* Esik—havazik. Az idei tél olyan szélsőséges, mint egy szép asszony, némelyik nap kétszer-háromszor is változik. Tegnapelőtt az eső elmosta a havat, este pedig havas eső, majd hó esett s vékonyan megfagyott. A tegnapi derűs időtől pedig már bokáig érő pocsolya

borította az utcákat. A Körözs felső vidékén is olvadás volt, amitől a Körözs vize tegnap emelkedett. A közeli fürdők környékén nem sok hó van, de azért félni lehet, hogy gyors olvadás és tartósabb esőzés esetében Csillagváros ismét víz alá kerül. A városi mérnöki hivatal a rendőrséggel együtt már intézkedett, hogy az esetleges bajnak lehetőleg elejét vegyék. Tegnapelőtt tűzoltó őrszemeket küldtek ki Csillagváros biztonságának érdekében. Panaszt kaptunk az irányban, hogy Apácza-utcával szemben a Preis butorkereskedése előtt levő átjáró mindég olyan állapotban van, mint egy feneketlen sártenger. A rendőrségnek kötelessége volna az ilyen forgalmas pontok jókarba hozásáról gondoskodni.

* Kanonoki kinevezés. Ő Felsége Szücs Jánost, a csanádi püspöki papnevelő-intézet tanárát a csanádi káptalan tiszteletbeli kanonok-jává kinevezte.

* Fuzió. Az óriási számban közkézen forgó Magyar Néplap, a nemrég alapított Néppárt című lappal fuzionált s a két lap ezután csak Néppárt címen jelenik meg. A két lap előfizetőinek száma több 30,000-nél.

* Esküvő. Mertz István szatmári fiatal kereskedő tegnap tartotta esküvőjét Déski deáki Fülöp Vilma kisasszonnyal, Tatárfalván.

* A szalontaiak kérelme. A nagyváradi vasútvonalon naponta kétszer érkezik és kétszer indul személyszállító vonat hozzánk. Ez a forgalmi beosztás nem felel meg teljesen a közönség igényeinek, miért is a nagyszalontai főszolgabíró, illetve Szalonta község képviselő-testülete az iránt fordult közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a Nagyvárad és Békés-Csaba közt közlekedő tehervonatokon a személyszállítást is engedélyezze. A kérelmet a miniszter azonban nem találta teljesíthetőnek és elutasító határozatát azzal indokolja, hogy a Nagyvárad és B.-Csaba között közlekedő tehervonatok lassu menetik, hosszú tartózkodásuk, az árukezelésből eredő gyakori késések miatt a személyszállításhoz a közönség igényeinek kielégítésére nem alkalmasak. Még egy vonatpár berendezése pedig azért sem rendelhető el, mert a beszerzett adatok szerint a forgalom igényei azt nem indokolják.

* Prépostság adományozás. Hopt János drivesti választott püspök és kalocsai főszékesegyházi nagyprépostnak a Szent Mihály arkangyalról nevezett nyulszigeti címzetes prépostságról lemondván, e címzetes prépostságot Ő Felsége dr. Maczkovics Pál mesterkanonoknak adományozta.

* A pikáns szindarabok ellen. Szegedről írják, hogy ott a színügyi bizottság mai ülésén megerősítette a pikánszindarabok ellen hozott multkori határozatát. De a félremagyarázások ellenében kijelentette, hogy nem akar egyes fővárosi színházak darabjain általános cenzurát gyakorolni, hanem csupán egyes obszcén darabokat kíván távol tartani a szegedi színpadtól, bármely színházból származzanak is.

* A pozsonyi alagut-beomlás. Ludwig Gyula a magyar államvasutak elnök-igazgatója, mihelyt értesült a pozsonyi szerencsétlenségről, rögtön a helyszínére utazott. Csütörtök este a zsolnai gyorsvonattal Galantáig ment és onnan különvonattal Pozsonyba. Az elnök-igazgató ma reggel tért vissza Pozsonyból. — A forgalmi akadály 2—3 hétig fog eltartani, mert még mindig újabb csuszamlásoktól lehet tartani. Mig a forgalmi akadály tart, az Orient-Express vonatai Bruckon át közlekednek Bécs és Budapest között.

* **A villamos felső vezetéke.** A miniszter nem akarja engedélyezni a nagyváradi villamos vasutnál a város legforgalmasabb utcáján az alsó vezeték, mert Fő-utcánk ugyanis disztelen, az alsó vezeték költségesebb, mint a felső, már pedig ez esetben kevesebb jövedelme lesz esetleg a városnak. Lesz tehát felső vezetékünk, a mint a főváros egyes csekély forgalmu utcáján van még, de ez a felső vezeték szépségeti szempontból disztelen, közbiztonsági szempontból meg fölötte veszélyes. Ki van téve annak, hogy gyakorta leszakad s az élő lény, a melyhez hozzá ütődik ez a vezeték, azt a villamos áram agyon csapja. A fővárosi lapok tárgyának most egy ilyen esetet, átvesszük belőlük a nagyváradi közönség okulására:

Leszakadt a villamos vezeték. Az újpesti Váci-utca és Zrínyi-ut sarkán ma délelőtt a villamos vezeték leszakadt. E pillanatban haladt el alatta a Láng-féle gépgyár egyik kocsija, a melynek lovaira zuhant a vezeték. Az egyik ló menten kiadta párját, a másik is úgy megsérült hogy le kell majd bunkóznia. Szerencsére emberben nem esett kár. A szükséges intézkedéseket megtették.

* **Államvasuti kezelőnöki állások.** A Magyar Államvasutaknál a kezelőnöki állásokra régebbi folyamodások folytán előjegyzettek száma oly nagy, hogy ez állások aránylag csekély számánál fogva a beállható szükséglet évekre fedezve van. Minthogy úgy a kereskedelemügyi miniszterhez, mint az állami vasutak igazgatóságához folyamodások folyton nagy számmal érkeznek, a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy mindaddig, a míg a már előjegyzésben levő jelöltek elhelyezést nem nyernek, a kezelőnöki állásokra beérkező folyamodásokat minden érdemleges tárgyalás nélkül a folyamodóknak egyszerűen visszaadják; ha pedig a már előjegyzett jelöltek elhelyezést nyernek, a további üresedéseket nyilvános pályázat útján töltsék be. Ily körülmények közt az illetők saját érdekében is áll, hogy az előrelátható czéltalan kérvényezés költségtől és fáradságtól magukat megkímélik.

* **Realisták matinéja.** A nagyváradi m. kir. állami főreáliskola «Arany János önképzőkör» megalakulásának 25. évfordulója alkalmából az intézetben fennálló «Segítő egyesület» pénztára javára a «Zene egyesület» közreműködésével 1900. január 21-én vasárnap délelőtt 10 és fél órakor a keresk. csarnok dísztermében matinét rendez a következő műsossal:

1. Nyitány «Alla polacca» Vomácska Józseftől. Előadja a zenekar.
 2. Megnyitó. Mondja Fried Lőrincz, az önk. kör. ifj. elnöke.
 3. A bajusz. «Arany Jánostól.» Szavalja Guttman Berthold VIII. o. t.
 4. «Hullámzó tengeren» Gordonka solo. Játssza Moess K. V. o. t.
 5. A «Gondviselés utjai.» Elbeszélés. Irta Ripper Dávid VIII. o. t. Felolvassa Groszmann Jenő VIII. o. t.
 6. «Népdal-egyveleg» éneklő a a dalkör.
 7. «A légy» Quiardtól. Szavalja: Szirkai János VIII. o. t.
 8. «Népdal-egyveleg.» Előadja a zenekar.
 9. «A mariselli cigányok.» Bartók Lajostól. Szavalja: Lóbl Ferencz VIII. o. t. Kiséri a zenekar.
- Az egyes pontok alatt az ajtó zárva lesz. Belépti jegy 1 korona. Jegyek a pénztárnál kaphatók. Felülfizetések a nemes czél érdekében köszönettel fogadtnak.

* **Gyászrovat.** Fassie Pál kir. törvényszéki bírót ismét súlyos csapás érte, amenyiben a tegnapi napon meghalt tíz éves kis fia Gyula. Fassiének a mult héten halt meg egy másik fia egy negyedbeli gymnazista s így a csapás annál nagyobb. A család a gyászestéről a következő gyászjelentést adta ki:

Fassie Pál kir. törvényszéki bíró és neje Román Katinka, gyermekeikkel Eugénia, Valéria és Gizella egy a saját, mint számos rokonaik nevében is mély fájdalomtól megtört szívvvel tudatják drága és felejthetetlen gyermekük, il-

letve testvérük Fassie Gyulának folyó évi januárius hó 20. napján éjjel után 2 és fél órakor hosszas és kinos szenvedések után 10 éves korában történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. hó 21-én d. u. 2 és fél órakor a Nagy-Magyar-utca 254.—8. sz. háztól a g. kel. vallás szer-tartása szerint fognak beszenteltetni és eltemet-tetni. Nagyvárad, 1900. jan. 20. Áldott legyen emléke!

* **Emberölés vigyázatlanságból.** Kolozsvárt nagy szerencsétlenség történt tegnap, a mi világos és szomorú példája annak, hogy a fegyverrel nem szabad játszani. Egy közös hadseregbeli 51. gyalogezerredből való közkatona tréfából rá emelte a töltött revolvért a Sigmond testvérek egy pénzbeszedőjére Vlanár Gyulára s a revolver véletlenül elsült. A szerencsétlen férfi feljajdult s oldalához kapva összeesett. A vér pataként ömlött belőle. Mire a mentők a tett színhelyére érkeztek, már a halál beköszökölt. A golyó a szerencsétlen férfiúnak jobb mellén hatott be, átmetszette a jobb mellkas egyik főterét, az elvérzést ez okozta. A szerencsétlenül járt férfi özvegye minden segély nélkül, 6 apró árvaival maradt hátra.

* **A kalauz libája.** Érdekes kis história kering most szájról-szájra a kóti vonalon utazók között.

A szakáll állomáson egy öregnemű üzér szállt be egy III-ad osztályu kupéba és egy sarokban helyett foglalva, rögtön szundikálni kezdett. Kivüle csak egy utas volt még, a ki meg a másik szegletben foglalt helyet. Így indult a vonat szép csendben, míg csak a kom-mádi állomásra nem értek. Itt szaporodott a számuk két új taggal. Csinos nő lépett be és az öregnemű üzérnek háttal fordulva, elmerengve nézett ki az ablakon.

A kinos szinte nyomasztó csendet csak az öregnemű üzér monoton szuszogása zavarta meg. A másik utas elmerengve gondolkozik . . . míg egyszer csak a nő hangja zavarja fel, a mint meg se fordulva, méltatlankodva kiált fel: — Kikérem magamnak az ilyet! Nézze meg kivel van dolga!

Utasunk csak néz. A másik szunyókál, tehát nem neki szól a figyelmeztetés. Ő pedig . . . hisz egész távol van tőle.

De ni! a nő most már egész dühösen kiált: — Annyit mondok ne szemtelenkedjék, mert pórul jár velem.

Emberünk már kezd kétségbe esni. Világos neki nem szólhat, a másik meg ki tudja hol jár gondolataival. Kezdett a helyén feszengeni.

— Ejnye e már pimaszság — kiált a nő felugorva és a mint egy nőtől csak kitelik nyakon teremti — az öregnemű üzért.

— Aj ve schraj! kiált fel az öreg felébredve — mi az, mi történt? Mi leli magát? — Mi? Mondtam már elégszer, hogy hagyjon nekem békét!

— Én?! Hát nyultam én magához csak egy ujjal is? Ez nagyszerű! Na majd ezért még számolni fog az asszonyság!

Emberünk ki tudja minő ékesszólásoknak lehetett volna föltanuja, ha véletlenül a hölgy ülőhelye alá nem tekint.

Ott pedig egy kosárba begyömöszölve szuszogott egy liba . . . egy elevenen vágni való liba.

Egyszerre világos lett minden. A liba unalmában a csőrével kopogtatni kezdte a hölgy lábát, a mit az egész más okból származónak tulajdonított.

Nemsokára a kalauz is bejött és mikor meghallotta a dolgot hangos hahotára fakadt. De egyben megkérlelte az öregot, hogy felejtse el mindent. A liba az övé volt és azért tette ide be, mert a fékező fülkében nagyon hidegnek találta volna a helyet számára.

Persze most már a sértett félkerekedett felül, de kegyesen megbocsátott a nőnek, mikor megtudta, hogy egy kereskedő felesége, eine von unsere Leute.

* **Halál a mentőknél.** Budapesten tegnap este Fábri Gézaboltiszolga beállított a mentőegyesület palotájába, ahol az inspekciós orvos után tudakozódott. Bevezették a szobába s elmondta, hogy nehéz légzése van s kérte a fiatal orvosokat, hogy segítsenek rajta. Ezek egyike sietve küldte be Fábri a műtőszobába.

Alig lépte át a betegember a küszöböt, hirtelen összerogyott és meghalt. A szerencsétlen ember régi szivbajból származó, tödővizenyőben szenvedett. Holttestét a törvényszéki boncz-tani intézetbe vitték.

* **Megégett asszony.** Borzalmas halállal mult ki Röszkén Tolnai Anna, piaczi kofa. A szerencsétlen asszony a vidéki kofák szokása szerint parázzsal telt fazékból melengette magát a piacon. Egyszerre csak a szomszédjai azt vették észre, hogy Tolnainának ég a ruhája. Az asszony, a mint ezt észrevette, felugrott és elkezdett az épő ruhájához kapkodni, minthogy pedig e közben a kezeit is összeégette, a nagy fájdalomtól elkezdett futkosni és segítségért kiabálni. A futkozás közben azonban az egész ruhája lángra gyuladt s csak nagy későre futott oda két ember, a kik az égő asszonnyra — a ki már akkor a nagy fájdalomtól elbukott — subájukat rádobták s ezáltal sikerült a tüzet eloltani. A szerencsétlenül járt asszonyt még élve szállították haza lakására, hol még az nap este meghalt.

* **Testvérgyilkosság.** Véres családi drámáról veszünk hírt Tószegről. Konyurszky Mihály meggyilkolta a testvéröccsét, Konyurszky Vendelt. A két fivér egy fedél alatt lakott az anyja házában és a legjobb egyetértés volt közöttük mindaddig míg legénysorban voltak. De a mióta mindketten asszonyt vittek a házhoz a házi béke megzavarva, mert a fiatal asszonyok nem tudtak egymás mellett békességben megélni s ezek aztán a férjeket is egymás ellen ingerelték. Többször volt köztük csetepaté mit rendesen asszonyok kezdtek és a férjek fejezték be. Az öreg Kanyurszkiné közbelépése mindannyiszor lecsendesítette a vihart. E hét elején az öreg asszony pár napra elment hazulról, hogy a vidéken lakó beteg leányát meglátogassa. Mikor az öreg asszony távol volt a két menyecske ismét összekapott s alaposan meglépták egymást. A két férj, a kik verekedés alatt értek haza, szintén beleavatkoztak a dologba s előbb szóval, majd később tettelegességre került a dolog, oldalbordáik támogatásával neki estek egymásnak, miközben Kanyurszky Mihály egy fejszével olyat ütött Vendel testvér fejére, hogy az rögtön elbukott. Azután pedig a feleségének estek s azt is kegyetlenül összeverték. A szomszédok a nagy lármára összefutottak s a két áldozatot kivették a gyilkos testvér kezei közül, de Konyurszky Vendel már meghalt, felesége is már a halállal vívódott. Az előjáróság az esetről azonnal értesítette a csendőrséget, de mire az megérkezett a gyilkos testvér az istállóban felakasztotta magát. Konyurszky Mihály feleségét a ki a gyilkosságának és férje öngyilkosságának is okozója volt a csendőrség letartóztatta.

* **Elveszett a Korona-utcán** egy levél tegnap este. A becsületes megtaláló kéretik, hogy e levelet, a mely reá nézve értékkel úgy sem bir, szerkesztőségünkbe juttassa el.

Heti krónika.

Az elmúlt héten sajna, nem történt semmi olyas, mi különlegesen érdemes lenne a megemléstésre. Egy hét csupa szenzáció nélkül! Halatlan ez, hogy ilyesmi is megtörténhetik.

Mert van-e abban valami izgató és rendkívüli, hogy Szentes tul van a választáson? Az az ő privát dolga! hogy egyik nap esik, másik nap a nap süt, azután havazik? — öltözködjünk a szerint a mint az eső esik, a nap süt, vagy a hó szállingózik! hogy végre elérkezett a nagy nap, a várva-várt, a melyben Kubeliket meghallgatjuk? — hát essünk extasisba és igyekezzünk ki ne lábalni belőle! hogy a képviselőház megnyílt? — legalább valóra válik eddigi sejtelmünk, hogy *Fejérváry* igen szellemes ember! hogy a szintügyi bizottság behozta a színházi cenzurát? — legfeljebb az orpheumba kell menni, ha látni akarjuk az «Asszonyregementet!» hogy «Uj magyar szemle»

czimen új lap indult meg? — azon is legfeljebb Tiszáék törődhetnek! és végül, hogy drága lett a hülni? — hát nem cigarettázunk hülniből, vagy beszerzünk előre annyit, míg megszűnik a sztrájk!

Ni csak most látszik, hogy még ennek a hétnek is le lehet szakítani a virágát.

*

Letépek hát a szerény ibolyát és gondolkodom a »páratlan«, »utolérhetlen«, »felülmúlhatatlan«, »ördögös« stb. jelzőkkel jelzett tüneményen *Kubelík* Jánón.

Sápadt szikár alak, szurós igénytelen szemekkel; nagy bodros haja árulja el, hogy művész. És eszembe jut, hogy ez az ember, mikor Budapesten az »Ujságírók« hangversenye után intim társaságával levonult a *Royal*-szálló éttermébe, egészen csendes és szótalán volt. Kérdésködvén lehangoltsága iránt, így válaszolt:

— Tudják, igen meg vagyok akadva! Mióta itt vagyok Pesten, halomszámra kapom a rózsaszínű leveleket, szép női arczképekkel. És én nem tudom mit csináljak velük!

Ime! Az egész rendkívüli emberben ez a legrendkívülibb! Abban a magas helyzetben, távol van tőle minden olyas, a milyenre a sokkal kisebb művészek, valóságos virtuozitással vetik ki a hálót.

Szeretném egy magas talapzatra állítani és példányképül mutatni korunk ifjainak:

— Nézzétek és tanuljatok tőle. Tanuljatok jó erkölcsöket!

*

Mert ha mindenki ilyen lenne, akkor nem volna szükség színházi cenzurára.

Akkor az esztétikai undort nem kellene beplántálni a közönségbe, felébredne az magától mihelyt a legkisebb támadást intéznék széperzéke ellen!

Hja, de mikor olyan korban élünk, mikor a szépet meg kell becsülni. És vannak egyesek, kiknek az iszapos, zavaros posványban tengődő lápvirág is szép!

De még ezen is túl mennek!

Nem elég az émelyítő légkör páráként terjedő szaga . . . bele kell merülni egészen, hadd lássuk a maga természetességében a bünt és nyomort, hogy tanuljunk, okoljunk belőle!

És addig tanulunk, okolkunk, míg a »Teknősbéka«, »Osztrigás Miczi«, »Szeccsessi« stb. már csak erőltetett mosolyt tudnak ajkunkra lopni — minden érzéki inger nélkül.

Az ellenáram, hál Istennek, magából a melegágyból Franciaországból megindult. De mire ide ér hozzánk, addig biztosan elő kerül még több olyan darab is a színpadon, a melyeket orpheumokban, mikor ott »pikáns, fiatal uraknak« való estét tartanak, a rendőrség karhatalommal tilt be.

És van benne valami! Hogy mernek olyan darabot kávéházi lebujszokban adni elő, melyeket színpadon mutatnak, azokon a deszkákon, a honnan a nemzeti érzületet és hazafiságot hirdetik!

*

Tehát csak reméljük egy szebb jövő hajnalában!

Ugyis most abból él mindenki.

A tömör összetartásáról híres szabadelvű pártban is hány titkos remélő van, kik magukban a közel jövő emberét látják.

Kik azok? Ha elsorolnám őket, olvasóim másokat gondolnának. És lehet igazuk! Mert ki tehet róla, hogy annyi érdeműs emelkedésre méltó politikusunk van . . . csak az a baj, hogy iszonyu kevés a főka.

*

Ugy hallik, hogy a szabadelvűpárt is bomladozik. De erről még csútt . . . ne tartunk elébe esernyőt mert még el talál állani.

(He.)

A kitanult jómadarak.

Az új bűnvádi perrendtartás még mindig sok galibát okoz a rendőrségen. A tisztviselők még folyton ráják a paragrafusokat, de legjobban van megakadva a detektiv-osztály, a mely a nyomozó szolgálatot teljesíti. A detektiv-osztály egyik kiváló tagja tette a következő elmés megjegyzést. Most úgy vagyunk, hogy nem a mézárós kergeti a bikát, hanem a bika kergeti a mézáróst.

A detektívek hatásköre az új bűnvádi perrendtartás életbeléptetésével nagyon összezsugorodott s nagy része még mindig nincsen tisztában azzal, hogy tulajdonképpen mennyire szabad menni szolgálatában s hol van a határ, a melynél meg kell állniok.

Ezzel szemben a betörők és tolvajok s általában a jó madarak már teljesen tisztában vannak az új paragrafusokkal, a melyek igen humánusan intézkednek róluk.

A gonosztevők gondoskodtak arról, hogy ők is informálva legyenek tökéletesen, miképp járhat el velük szemben a rendőrség. Iskolákat állítottak fel, a hol szorgalmasan tanulmányozták az új paragrafusokat. Ezekben az iskolákban még ma is folynak az előadások s az iskoláknak tekintélyes száma hallgatója van.

Ezek az iskolák állítólag egyes kifőzdékben vannak, a hol egy szegény jogász tart naponta felolvasást az új paragrafusokról.

A jó madarak nagyon meg vannak lepve s maguk sem akarják elhinni, mennyire oltalomba veszi őket az új bűnvádi perrendtartás. Ennek jellemzésére elmondjuk a következő mulatságos esetet, a mely a főkapitányság egyik hivatalos szobájában játszódott le.

Két héttel ezelőtt történt, hogy a Népszínház-utca egyik lakásában besurranó tolvaj járt. Véletlenül a házi gazda otthon volt s a lakásfosztogatás nem sikerült. A jómadarat néhány nap múlva az adott személyleírás alapján elcsípték a detektívek s revitték a főkapitányságra, ahol nyomban vallatásra fogták.

A tisztviselő azzal becsátotta el Gerstenbreu urat, hogy csak menjen, majd intézkedik az ő ügyében, mire G. ur azt felelte:

— Ne tessék elfelejteni, hogy engem csak ajánlott levélben lehet az új perrendtartás szerint ide beidézni.

Az előszobában pedig azt mondta az ott ülő detektívnek:

— Hiába tettsett fáradni! Más világ van mostan. Apropos! mondja meg a fogalmazó urnak, hogy elutazom egy kis levegőváltásra.

Az inspekcziós tisztviselő kérdésére elmondta, hogy Gerstenbreu Józsefnek hívják s alázatosan diktálta tollba egész náczióját.

A rendőrség régi ismerősét vélte üdvözölhetni, de hát letartóztatni nem tudta, mert az új paragrafusok szerint csak tetten érés esetében tartóztatják le a tolvajt.

IRODALOM.

Uj Magyar Szemle.

Nini! a Revue des deux mondes! Erre a felkiáltásra fakad az ember önkénytelenül, ha az *Uj Magyar Szemle* első füzetét megpillantja. Borítékja, papírja, sőt még a nyomása is erősen emlékeztetnek a híres francia folyóiratra, arra emlékeztet a beosztás is és pedig, valljuk meg, kellemesen. Elég volt már minden nagyobb szerű alkotásunkban a németeket utánoznunk; ha nem hozunk létre eredetit, választjuk mesterünkül irodalmi szemlék dolgában a francziákat inkább, mint a németeket.

A francia *Revue*-k mindenféle fajtája mintegy áthidalni igyekezik azt az űrt, mely a napi sajtót az u. n. könyvirodalomtól elválasztja. Időszakonként jelenik meg, nagyrészt aktuális dolgokról cikkez s mégis alaposan világosan, érthetően, úgy, hogy közleményeinek

nagy része a jövőben is megtartja becsét. Így kielégíti a modern ember ideges tudvágyát, mely mindenről melegebben akar tájékozódni s mégsem esik bele a napi sajtó eredendő bűnébe: a felületességbe. Franciaországban valódi életszükségletté váltak a nagyobb keretű *Revue*-k s ott tényleg minden társadalmi és érdekkörnek megvan a maga külön izlésének megfelelő Szemléje.

A nemes rendszeretnek, pedánságnak nem felel meg ez az irodalmi forma. Neki jól értesült hírlapok, kizárólag a tudomány rideg, száraz tantételei és pedáns fejtegetései számára fenntartott tudományos szakfolyóiratok s nem kevésbé kizárólagos jellegű szépirodalmi lapok kellene. Hogy ezt a hármat talán egyesíteni is lehetne és pedig haszonnal, ez a német bonczolgató kedvnek képtelenség. Nagyon természetes, hogy a mi német járszalagon iskolázott izlésünk hasonlóan huzódzott a francia mintáktól, a német alaposságot a gyomrunk nem vette be, s így lett a magyar olvasó közönség ugyszólván gyermek az ujságírók kezében, mert nem volt képes azok állításait ellenőrizni s így lett a mai ujságírásunk könnyelműen felületes, mert nem volt aki ellenőrizze.

Örömmel kell tehát üdvözölnünk mindenkit, a ki ezeknek az állapotoknak megváltoztatását akarja keresztülvinni.

Itt volt ugyan eddig is magyar revue-nek a *Budapesti Szemle*, hanem ezt az akadémiáknak írták, legnagyobb részt a saját külön gusz-tusuk szerint s a közönség körében egyáltalán nem vert gyökeret. A másik, a *Katholikus Szemle* eddig nagyon csekély eszközökkel dolgozott s szűkebb körben mozgott, a Sz. István-társulat keretein belül; ezért a kitűnő szerkesztés dacára ez sem tudott eléggé elterjedni. Itt azonban már a folyóirat januári száma örvendetes haladást jelez, melynek nyomában nem fog elmaradni a szélesebb körű pártolás sem.

Ilyen körülmények közt az *Uj Magyar Szemle* megérdemli, hogy hézagot pótlónak ismerjük el.

Tudták ezt a szerkesztők maguk is s az első számon ugyancsak meglátszik a gondos válogatás. Olvasásakor minduntalan eszünkbe jut az az uri ember, a ki valahol első délelőtti látogatását teszi s aggodalmasan vigyáz minden szavára, mozdulatára. Igyekszik komoly, de azért változatos lenni. Néhol, kellő elővigyázattal, egy szellemes megjegyzés, egy-egy apróság elbeszélése, aztán pár szó a politikáról, az irodalomról s a ma hirtelen népszerűvé lett művészetéről, végül pedig kifogástalan eleganciával búcsút vesz, úgy hogy a háziak szinte önkéntelenül hívják: legyen szerencsénk máskor is! S mikor elment, megjegyzik: kellemes ember, csak azt a feszességet vetkezze le minél előbb.

Az *Uj Magyar Szemlé* is bizonyára meg lesz rövid idő alatt a kellő közvetlen irály; ha más nem, elég biztosítékot nyújt erre maga a két szerkesztő: *Blaskovich* Sándor dr. és *Ambrus* Zoltán is.

Az első cikket *Halász* Imre írta a kvóta-ügyről, ismertette ennek a bonyolult kérdésnek multját, jelenét, remélhető jövőjét és tulajdonképpeni megoldhatlanságát az igazságosság szerint. Végeredmény, hogy az igazságtalanul ránk rótt terhek és a folytonos kvóta-harc helyett, mindkét félre nézve okosabb lenne a külön vámterület. A *Liberalizmus* című cikkről, mely valóságos politikai esemény lett, már bővebben megemlékeztünk. *Vámbéry* Armin, röviden, de érdekesen fejtegeti, miért nem avatkoznak az oroszok a transzváli háborúba? *Papp* Dániel »Erkölc és vagyonszerzés« czímen az emberiség erkölcsi haladásáról, az utánna következő cikk pedig »A szocializmus új irányáról« értekezik. Mindkét munka gondolkodó főre vall, bár az utóbbinál kár, hogy túlságosan szakszerű voltával nem igen illeszkedik a folyóirat keretébe. Laikus embert nagyon fogja érdekelni dr. *Hertzka* Tivadar értekezése a valuta-rendezésről. A megjelent első közlemény világosan, röviden ismerteti a kérdés történetét és lényegét, kimutatva különösen Magyarország hatásos szerepét és nagy érdekét a valuta-rendezésben. *P. D. Schlauch* bibornok-püspökünk beszédeit ismerteti? vagy bírálja? nehéz eldönteni. A szerző, úgy látszik szellemes

és eredeti akart lenni, néha a katolicizmus rovására is s így érdemül tudjuk be, hogy sem a szellemeskedés, sem az eredetiség egyáltalán nem sikerültek. *Rákosi* Viktor «Elnémult harangok» czímmel eredeti regényt írt. *Ambrus* Zoltán *Flaubert* Gusztáv «Bovaryné»-jét kezdi fordítani; mindkettő érdekesen indul. A füzet egyik érdekessége *Péterfy* Jenő finoman írt aprósága a lángész és a tehetség viszonyáról, míg utánna *Salgó* Ernő mond el az újságírásról általánosan ismert dolgokat. Ismét az előbbieken színvonalán áll *Keszler* József ismertetése az újkori tájképről. Ugron Gábor felszólalását a hármasszövetségről méltatja az utolsó cikk, mely után *Krónika* és *Értesítő* zárják be a füzetet, különösen Kubelik Jan kitűnő méltatásával.

Mind ezek komoly irányra vallanak s ha a P. D.-féle eredetiségek nem ismétlődnek, a folyóiratot jó lélekkel ajánlhatjuk minden művelt olvasónak. Megjelen minden hónap 15-én, előfizetési ára egy évre 24 korona.

—r.

Igazságszolgáltatás.

A jogász egylet ülése. A nagyváradai jogászegylet tegnap délután 5 órakor a törvényszéki palotában népes ülést tartott, melyen dr. *Perjéssy* Mihály a bíróságoknak bűnvádi ügyekben való hatásköréről értekezett. A kérdéshez hozzászóltak *Ritók* Zsigmond kir. táblai elnök, dr. *Gedeon* László kir. táblabíró és dr. *Várad* Zsigmond ügyvéd.

Egy kancsó borért hat havi börtön. Egy bagaméri legény, *Kiss* Lajos a múlt év egyik délutánján a kocsmában mulatott s mikor elfogyott a pénze s a kocsmáros nem akart neki hitelbe bort adni, elhatározta, hogy bármi áron is kerít bort.

Végig járta rokonait s barátait, kiktől pénzt akart kölcsön kapni, azonban ezek látták, hogy a fiu már is többet ivott a kelleténél, miért is nem adtak neki pénzt.

Hanem a legény csak nem nyugodott s végre is elhatározta, hogy ha szép szerével nem kap bort, úgy lopni fog.

Ki is ment a szőlőhegyre s ott *Beke* Lidia pinczejéről a zárat letörte, bement a pinczébe s egy nagy kancsó bort elhozott, amit azután három cimborájával, *Barát* Józseffel, *Posa* Józseffel és *Vétes* Józseffel jókedvűen el is fogyasztott.

A dolog azonban nem maradt annyiban, mert a káros asszony feljelentette az esetet a csendőrségen s ez megindította a nyomozást, ami gyorsan eredményre is vezetett, mert a tettes meg is került.

Mikor már kitudódott, hogy a tettes, ki a panaszt vissza akarták vonni, de már késő volt, mert a tett súlyos lévén azt visszavonni nem lehetett s így a törvényszék elé került *Kiss* Lajos.

A törvényszék tegnap ítélkezett a fiu felett, ki töredelmesen bevallotta, hogy a tettes ő követte el s azzal védekezett, hogy ittas volt, amikor a tettes elkövette.

A törvényszék bűnösnek mondta ki a vádlottat a betöréses lopásban, azonban figyelembe vette a sok enyhítő körülményt s így hat hónapi börtönrre ítélte.

A vádlott az ítéletet megfélebbezte.

Hajza a csempészek után. Érdekes bűnügyben határozott a minap a m. kir. kuria. Két évvel ezelőt történt, hogy *Pozsgai* Imre pénzügyőri felvigyázó és *Baráth* István pénzügyőr a melencei határban dohány csempészekre akadtak. Üldözöbe vették őket, mire a két csempész felkapaszkodott *Zekits* Szvetozárnak a basahidi országúton ügöző kocsjára. *Pozsgai* Imre, amikor látta, hogy a kocsi el nem érhetik, megparancsolta *Baráth* István pénzügyőrnek, mint ismert jó lövőnek, hogy löjje le az egyik lovat. *Baráth* lött, de a célba vett ló helyett *Zekits* Szvetozárt találta derékon, aki 3 hétig feküdt bele.

A nagybecskereki törvényszék a vádlott pénzügyőröket fölmentette. A szegedi kir. ítélő-

tábla az elsőfoku bíróság ítéletét megváltoztatta s a vádlottakat gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége miatt fejenként két heli fogságra ítélte azzal a megokolással, hogy a vádlottak közönséges előrelátással is meggondolhatták volna, hogy a sebesen vágató kocsi felé intézett lövés a kocsin ülők valamelyikét is érheti. Különben is a pénzügyőrség szolgálati szabályai csak oly esetben engedik meg a menekülésre használt állapot használhatatlanná tételét, ha ez az emberi élet veszélyeztetése nélkül lehetséges, végül, az alárendelt megtagadhatja a fejjebbvalója iránti engedelmességet, ha büntetendő cselekmény elkövetésére utasítatik. A kir. kuria — mint az Ügyvédek Lapja írja — *Baráth* István büntetését nyolc napra szállította le, egyebekben helyben hagyta a tábla ítéletét. *Baráth* büntetését azért szállította le, mert fejjebbvalója parancsának hatalma alatt állott.

Királysértő sváb. *Hamusz* György temesmegyei, agai földmives elszántott *Babuska* József községbeli gazda földjéből s ezen aztán összepereltek. A sváb atyafiak elmentek *Ábel* József bíróhoz s ott aztán még hajba is kaptak. A falu esze közbelépett és csendet parancsolt a verekedőknek, a mire *Hamusz* durva cáromkodást vitt végbe. Szidta a bírót, szolgabíró s feljebb menve a királyt is. Ma királysértés miatt állt a vén sváb a törvényszék egyik tanácsa előtt, melyben *Lenk* Gyula királyi táblai bíró elnökölt. Az atyafi perszo tagadott.

— Már hogy bántottam volna — mondotta — a királyt is. Hisz én úgy megvagyon vele elégedve, tessék elhinni, semmi kifogásom ellene.

— De biz' azt mondta — vágott közbe az agai bíró — hogy füttyöl a királyra.

Hamusz György dühösen fordul a bírāja felé:

A királyra? Dehogy! Terád füttyölök, terád te sváb csacsi.

És az öreg vagy hatszor mondta még e bókot *Ábel* József szemébe.

A törvényszék *Hamuszt*, miután a többi tanuk is ellene vallottak, elítélte nyolc napi fogságra. Ugy ő, mint a közvádlo felebbezett.

Előleg a házasságra. *Mundella* Gusztáv kovácslegény megismerkedett *harmadéve Szabó* Julesa szakácsnővel. A viszony csakhamar bensővé lett közöttük, mert *Mundella* házasságot ígért hölgyének. *Szabó* Julesa abban a reményben, hogy nemsokára megülük a lagzit, semmiféle kérését nem tagadta meg a kovácslegénynek. Még pénzt is adott neki, ha szűkségben volt.

— Csak adj egy pár forintot — mondotta — hisz csak előleg az a boldogságunkra.

Apróként 100 forintot és különféle ruhásműket adott *Szabó* Julesa a gavallérjának, a ki aztán, látva hogy a jószívű szakácsnő pénze el is fogyott már, a faképnél hagyta. Hallani sem akart róla s mikor az levelekkel is szorította igérete beváltására, *Mundella* azt írta a nyílt levelező lapon:

— Csak nem veszek el egy olyan pocsek dögöt, mint te vagy!

Ez a válasz végkép elkésesítette *Szabó* Julesát és feljelentette *Mundellát* csalás miatt. A törvényszék ma kéthavi fogházra ítélte a házassági szédelőt. Az ítélet jogerős.

ZENE és MŰVESZET.

Kubelik Jan.

Az idei hangverseny-szezon főszencziója tegnap este folyt le a — Csarnok nagytermében, mely megtelt zsufolásig ünnepélyes estély öltözékben érkező előkelő közönséggel, dacára a drága áron kapható jegyeknek. *Kubelik* Jan fölül áll minden bíralaton: művészetét csak csodálni és méltatni lehet — bíráltni nem. Tökéletesebb művészzel ez idő szerint senki se kezeli a vonót és tekintve a hegedű e fiatal Titánjának ifjúságát s már is káprázatos, fenomenális művészetét: mesés jövőt jósol neki az, aki szerencsés volt őt egyszer hallani. Mi-

kor a rokonszenves, barna mély tekintetű, szerény ifju cseh fellépett a pódiumra, hatalmas taps fogadta s a közönség ünnepélyes, templomi csöndben hallgatta végig — *Ernst* — fis moll hangversenyét, melyet zongorán *Schnab* Lajos a művész prágai collegája és barátja kísért. Akik már hallották és ismerik e technikai nehézségeiről híres compositziót, meggyőződhetnek róla, hogy mindaz a rajongó áradás, dicsőítés, szokatlan elragadtatás, méltó hódolat *Kubelik* Isten adta csodás tehetségének. Ez a csiszolatlan gyermeki, szinte félszenge, gépiesen hajlongó gyermek bámulatba fogja ejteni az egész világot.

Varázslat fogja el minden érzékünket, hallva szédületes nehéz, tökéletes technikája részleteit: ám ami leginkább megkap ez ifjunál, az — a lélek, mely a dallamokon át szívünkhöz beszél. A művész lélek a legékeszőlőbb nyelv, mely ép úgy megkap, bámulatba ejt, varázsol, mint a minden hatás vadászó pose nélkül való eljátszása a legragyogóbb technikával megírt óriás nehézségű dolgoknak, a melyek eljátszásával ma este minket is bámulatba ejtett. Művészi, önálló egyéniségéről — mely játékában minduntalan megnyilvánul — sokat lehetne írni. A hol egyszerű trillák vannak, megduplázva, megnehezítve játsza; káprázatos gyorsaságu futamait 16 odok és 32-ed helyett 64-edekben veszi. Lélekzetét visszatartva hallgatta a közönség a fis moll hangverseny gyönyörű kadenciáját, melyet elragadó érzésteliséggel játszott a művész, brilláns könnyedséggel futva át és győzve le minden nehézséget. Hatásvadászó hangverseny darabokat nem választ, hanem vagy olyant, melyben utánozhatatlan technikájának a compositio tért enged, vagy olyant, ahol fenkölt, mely érzést-lelke szói hozzánk, mint az álomszerű poézissal megírt *Godard* bölcsődalában, ahol különösen csodásan édes pianói ragadják meg figyelmünket. *Sarasate* cigánydalaiban nemcsak tökéletes technikájával keltett bámulatot, hanem izlése, önálló egyénisége sehol sem lépett úgy előtérbe mint épen itt.

Hány hangverseny-művésztől hallottuk ezt már s az összhang, a hatás, a kivétel, fölfogás mennyire különbözött az ismert egyöntetű előadástól! A zúgó tapsviharra *Schumann* bájos, poétikus *Träumerei*-jét adta ráadásul. Majdnem adagió tempóban regélte el a csupa érzéssel megírt gyönyörű dalt, melyet szebben visszaadni már nem lehet. Ez volt az a pont, mely a Paganini-változatok után leginkább elragadott bennünket; s ez volt az, melynek legkevesebb taps jutott: zenei műveltség, jöjjön el Nagyváradon a te országod!!

Paganini eljátszhatatlan nehézségű angol hymuszának hallatára csodálat szállja meg elménket; amit itt produkál, az a lehetetlenséggel határos. Kettős flageolettek, pizzikátó-trillák, deczimák, üveglistaságu octáv-ugrások, szinte szédítően hatnak.

A művészek már Amerikában is hirneve van, úgy említik az angol lapok, mint a most Magyarországon játszó csodát.

Szeghő Vilma urhölgy előbb *Ernani* opera Cavatináját énekelte erős, tiszta, iskolázott gyakorlott hanggal, aztán négy kisebb dalt Aggházy, Dienzl, Szabados és Engeltől. A közönség élénken megtapsolta a művészetet — ám egészen a Kubelik művészetének hatása alatt állott.

(g. i.)

S P O R T.

A nagyváradai sakkverseny.

A nagyváradai sakkör által rendezett sakkverseny, mely múlt év deczember hó 12-én kezdődött, tegnap nyert befejezést. Ebből kifolyólag a jury tegnap délután 5 órakor ülést tartott, hogy az elért eredmények alapján a díjnyerteseket megállapítsa.

A jury tagjai közül jelen voltak: *Hoványi* Gyula dr. elnök, *Huzella* Gyula alelnök és *Urban* Adolf jury-tag. A juri mindenekelőtt konstataulta, hogy a versenyre jelentkezett 18 versenyző közül kettő még a verseny kezdetén

visszalépett s így csupán 16-an kezdtek meg a küzdelmet. A játzmákat azonban egy néhány játékos kivételével senki sem fejezte be teljesen, mivel több versenyző ritkán, vagy egyáltalában nem jelent meg a verseny színhelyén.

Megállapította a jury, hogy mindegyik játékos az elért eredmény folytán melyik osztályba soroltatik. Eszerint I. osztályu játékos lett *Gesztesi* Ödön 15 és *Szücs* Izsó 12 egységgel (nyert partival.) Második osztályu játékos lett *Steiner* Bernát 10 és fél, *Hegyesi* Pál, *Orosz* Samu és *Fanta* A. Rezső 10—10 egységgel, *Schwartz* Izidor 9 egységgel és *Fenyves* Soma dr 6 egységgel. Harmadik osztályu játékos lett *Domokos* Audor 5, *Grósz* Zsigmond 4 és fél, *Kun* Ferencz és *Lengyel* Árpád 4—4 egységgel. *Sós* Zoltán 3 egységgel és *Róna* Ármin 2 egységgel.

A elért egységek nagysága alapján már most a jury a *díjnyerteseket* a következő sorrendben állapította meg:

Az I. osztály első díját vagyis egy 20 koronás aranyat elismerő oklevéllel és 1900. évre a sakkör bajnoki címet nyerte: *Gesztesi* Ödön aki mind a 15 lejátszott játzmát megnyerte s így 15 egységet.

Az I. osztály második díját, egy 10 koronás aranyat és I. osztályu elismerő oklevéllel 12 egységgel nyerte: *Szücs* Izsó.

Az I. osztály III. díját egy I. oszt. elismerő oklevelet a jury természetesen nem adta ki, mivel csak a fenti két díjnyertes érkezett be I. oszt. játékosnak.

A II. osztály első díját, 10 ezüst koronát II. oszt. elismerő oklevéllel nyerte: *Steiner* Bernát 10 $\frac{1}{2}$ egységgel.

A II. osztály második díját egy díszes sakkábrát figurákkal, mivel a fokozatban most következő *Hegyesi* Pál, *Fanta* A. Rezső és *Orosz* Samu 10—10 egységet értek el, nem adta ki, hanem a verseny szabályok értelmében kimondotta, hogy nevezett játékosok között 3—3 játzmából álló szűkebb versenyt, vagyis döntő matcht rendez, melyből a legtöbb egységet nyerő kapja a II. osztály második díját az utána következő pedig a 13-ik díjat, egy II. oszt. elismerő oklevelet. A matchet az illető játékosoknak f. hó 27-én este 8 óráig be kell fejezniök, különben elesnek a díjnyerés jogától.

A III. osztály első díját *Morphy* értékes sakkönyvét nyerte *Domokos* Andor 5 egységgel.

A IV. osztály második díjért egy értékes sakkönyvét az egyenlő eredményt, vagyis 4—4 egységet felmutató *Kun* Ferencz és *Lengyel* Árpádnak 3 játzmából álló döntő matchet kell ugyancsak 27-én este 8 óráig befejezniök, melynek eredményeképp a győztes kapja a második díjat.

A matchet eldöntése után, vagyis 29-én délután 5 órakor a jury ismét ülést tart, melyen a matchek eredményéből kifolyólag megállapítja a még most kétes díjnyerteseket s ugyanakkor kiosztja a díjakat is.

Mint látjuk tehát a sakkör által rendezett verseny általában szép erkölcsi sikerrel végződött, ami tanubizonyosága annak, hogy ez a szerény, de nemes célért küzdő egyesület, tud életjelt adni magáról. És ebben nagy érdeme van *Hoványi* Gyula dr. urnak a sakkör buzgó derék elnökének.

Febr. 18. A kath. legény-egylet tánczestélye a Zöldfában.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok tánczestélye a kereskedelmi csarnokban.

A honvéd őrmesterek bálja, mely febr. hó 1-én fog megtartatni, nagy sikernek néz elébe; az állomáson lévő összes tiszt urak családjakkal majdnem teljes számban meg fognak jelenni azon. A zenét *Hamza Gyuszi* zenekara szolgáltatja, míg ételekről és italokról *Hillinger* vendéglős gondoskodik. Eddigi tudomásunk szerint, a bálzó ifjuság nagy érdeklődést tanusít. A rendezők nem ismernek fáradságot, elkövetnek mindent, hogy báljuk jól sikerüljön.

Tánczestély! Belényesben. Van szerecsém tisztelettel meghívni a »Belényesi szépitési egyesület« javára f. évi január 27-én, a városi vendéglő nagytermében tartandó *zártkörű tánczestélyre*. Baku Imre, ifj. Beliczay Elek, dr. Bozók Géza, Buder Károly, Busicza János, Csordás János, Kibel Árpád, Grünér Lajos, Homiczko Aladar, Ignat Sabin, Kretz Széver, ifj. Kocsán János, Kretz Viktor, Kozocsa János, Maioroszku József, Markovics Károly, Papp Gergely, dr. Popovics Konstantin, dr. Poyvár János, Petrovics Ferencz, Schönzweig Béla, Tóbiás Miklós, Török Pál, Varga Sándor rendező bizottsági tagok. Belépti-díj: Személy-jegy 2 korona, család-jegy 5 korona. A hölgyközönség felkértek egyszerű öltözetben megjelenni. Kezdet 8 órakor.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: **Fernand-Hue.**

49

Franziából fordította — Ö.

— Én csak azt mondhatom, hogy ez az ujság nem az enyém, erősítette Dover.

Senki sem felelt, a társaság csendben aladt tovább.

— Hogyan lehet az, gondolta magában Parr hogy ez a Dover, a ki állítólag egyenesen Londonból jön ezt az ujságot hordja a zsebében. Az bizonyos, hogy ő vesztette el. De mért nem említette előttem soha Henrik nevét, holott ismerte a hirdetést. Gyanakszom, hogy ő Atkins ur megbízottja, a ki csak azért jár a nyomomban, hogy megakadályozzon a Henrik feltalálásában.

Megérkeztek a táborba, a hol senki sem beszélt többé az esetről.

Vacsora után mind lefeküdtek, csak Parr, Ferencz és Cornelius maradtak az asztalnál.

— Ferencz barátom beszélt nekem egyet-mást az ön vállalatáról, szót Cornelius.

— Én csak annyit mondtam el a mennyit mindenki tud; azokat a részleteket nem árultam el, a melyeket ön Souls-Portban mondott el nekem.

— Sohasem kételkedtem diskréziójában, felelt Parr.

— Mondhatom, folytatta Cornelius, hogy a Gérard Henrik neve nem ismeretlen előttem, már hallottam valamikor említeni. Mikor és hol? azt nem tudom megmondani, de talán majd eszembe jut. Annyi bizonyos, hogy Gérard Henrik volt Transzváalban, vagy Orenje-ban.

— Adná az Isten, hogy közelebbi adatok is jussanak eszébe, nagy hála kötelezne le.

Öt nap telt el minden fontosabb esemény nélkül. Cornelius ez időt Parr és családja társaságában töltötte el. Margit igazi rokonszenvet érzett iránta és nagyon hízelt neki Cornelius határozott kitérítése, mert a búr nem igyekezett érzelmeit eltitkolni. Dover észrevette, hogy

Margit mily szívesen van Cornelius társaságában, s ezért nagyon haragudott a búr, Margit, sőt a parancsnokra is. amiért Cornelius unokahuga közelébe bocsátja.

Csak Péter nem vett tudomást e dolgokról. Honfitársával töltötte az időt, együtt vadászgattak együtt szívtak ki számtalan pipa dohányt s elmesélgették egymásnak kalandjaikat.

Ekközben a kiküldött búrok visszatértek és jelentették, hogy a két utazókocsit megtalálták s a folyó tulsó partján várnak az indulásra.

Parr kijelentette, hogy tovább nem marad. Érett megfontolás után elhatározta, hogy felhagy tervével, mert belátta annak kivihetlenségét. Nincs más tehát hátra, mint hogy hajóra szállanak és visszatérnek Amerikába.

Ezen váratlan elhatározás mindenkit meglepett. Margit megjegyezte:

— Hogyan! Már elhagyja ezt az országot? Tehát hiába tettük meg ezt a nagy utazást?

— Kedves Margitom, felelt a kapitány mosolyogva, utóvégre is csak a te tanácsodat követem, mert beláttam okaid helyességeit, melyekkel vállalatom hiábavalóságát bizonyítottad. Azután meg, hidd el nekem, jobb, ha innen elmegyünk... Később meg fogod azt nekem köszönni...

Margit elpirult, de nem felelt.

Ferenczcel való tanácskozás után elhatározták, hogy három nap mulva indulnak, annyi idő elég lesz az előkészületekre.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Emberkinzó rendőrkapitány.

Nagybecskerek, jan. 20. (S. t. t.)

Az itteni törvénytörvényesek ma egy a mócsaihoz hasonló esetet tárgyalt. Az emberkinzással *Gavrilovics* Iván volt rendőrkapitány vádoltatott. 1898 nyarán *Baranyai* Lőrincz azt panaszolta az ügyészségen, hogy *Gavrilovics* alkapitány és *Kovalcsik* Sándor redőrmester, a perlas községi házára vitték és ott ököllet agyba-főbe verték. Azzal gyanúsították, hogy ellopta egy napszámos csizmáját. Perlasról Nagybecskerekre vitték, a hol az alkapitány bikacsekkel verte, Arsinon rendőr pedig a hüvelyk ujjával bökdöste az arcát. A kir. törvénytörvényesek *Gavrilovics* csot egy évi fegyházra és 3 évi hivatalvesztésre ítélte, míg a többiek bizonyíték hiányában fölmentettek.

Az angolok újabb veresége.

London, jan. 20. Brüsszelből jelentik, hogy az angolok újabb nagy vereséget szenvedtek. *Joubert* tábornok ugyanis tönkretette *Buller* egész hadseregét. *Laidis* dr. e hirre nézve kijelenti, hogy a hadügyminiszteriumban a vereség híre tudva van, de a közönséggel nem akarják tudatni.

Gyurkovics lányok Bécsben.

Bécs, jan. 20. (Saját tud. táv.) A Raymond színházban ma volt a premierje *Herczegh* Ferencz Gyurkovics lányok cz. színművének és óriási sikert aratott. A színház zsufolásig megtelt s a közönség jól mulatott és sokat tapsolt.

A krakói pestis.

Krakó, jan. 20. Az orvosrendőri bonczolat az előfordult gyanus halálesetnél megejtetett s a bonczolásnál kitérte, hogy a haláleset nem pestisből származott.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTÁR:

Jan. 22. A nőegylet thea-estélye a Zöldfában.
Jan. 27. Tiszti estély.
Jan. 28. Ev. ref. bál Várad-Velenczén.
Jan. 29. Kereskedő ifjak tánczestélye.
Febr. 3. A katólikus kör tánczestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 4. «Az első általános munkás betegsegélyző egyesület» tánczestélye a Zöldfában.
Febr. 4. Posta-altisztek tánczestélye a Sasban.
Febr. 11. Református bál a Sasban.
Febr. 17. A nőegylet kalikó bálja.

Az oroszok Kis-Ázsiában.

London, január 20. A Reuter-tügynökségnek jelentik Kalkuttából mai kelettel: Annak a Teheranban szárnyra kelt hírek, hogy Kabulba orosz képviselőt neveztek ki, itt nem adnak hitelt. A kis-ázsiai orosz csapatok mozdulatait mozgósítási gyakorlatoknak tekintik.

Az amerikai szenátus az angolok ellen.

Washington, január 19. A szenátus elfogadott egy indítványt, a melyben felvilágosítást kér Mac Kinley elnöktől arra nézve, hogy Transzvál valamely képviselője elismerésért folyamodott-e, ha igen, teljesítették-e kérését, ha pedig nem teljesítették, mely okokból tagadták meg a kérelem teljesítését. Hale szenátor heves beszédet mondott, a melyben úgy nyilatkozott, hogy barátja Angliának, de sajnálja, hogy ilyen nagy hatalmasság meg akar bukattani egy köztársaságot, mikor éppen Anglia jogot formál arra, hogy olyan nemzetnek tekintse, a mely a szabadságért száll sikra. (M. T. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Orsz. vásárok Komádiban. Komádi községben az országos vásárok az 1900. évben a következő napokon tartatnak meg: márczius hó 23. és 24-én, április hó 27. és 28-án, augusztus hó 10. és 11-én, október hó 5. és 6-án. Minden vásár alkalmával mindkét napon jószág- és kirakodó vásár.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 20.

Az irányzat esendes.

Osztrák hitel	— — — — —	375.40
Magyar hitel	— — — — —	373.50
Államvasut	— — — — —	321.70
Rimamurányi	— — — — —	334.75
Magyar jelzálog	— — — — —	229.50
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Határidők.

Budapest, január 20.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	— — — — —	7.84
Buza áprilisra	— — — — —	7.75
Új tengeri	— — — — —	4.98
Rozs okt.	— — — — —	6.44
Zab okt.	— — — — —	5.07
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	98.70
Magyar koronajárdék	— — — — —	94.95
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,5%	— — — — —	100.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2,5%	— — — — —	99.75
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	99.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	94.25
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.—
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	— — — — —	95.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	138.25
Osztrák járadék papírban	— — — — —	99.50
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	99.30
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	98.75
Osztrák korona járadék	— — — — —	98.75
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	137.—
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	18.35
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	746.50
Osztrák hitelintézet részevény	— — — — —	749.—
Párisi vista	— — — — —	96.15
20 frankos arany (Napoleon) or	— — — — —	19.20
Németbirodalmi márka	— — — — —	118.20
London vista	— — — — —	242.—
20 márkás arany	— — — — —	23.64

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszor ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomosillapító bedörzsölésként alkalmaztatik kőszvényeknél, csúznál, tagzsággatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 ft. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebb-bérbétkü utáztat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
cs. és kir. udvari szállítók.

A biharmegyei korona takaré- és hitelszövetkezet 2-ik évtársulatába,

mely

1900. január 1-től 1902 deczember 31-ig

tart, belépések egész január hónapban mulasztási illeték fizetése nélkül elfogadtatnak.

A szövetkezet helyisége a »Biharmegyei takarékpénztár« épületében van Kossuth-utca 19/20.

Befizetések:

kedden és csütörtökön d. u.
3—5-ig.

Hirdetmény.

A Nagyvárád-Velence s váraljai takaré- és segély szövetkezet 1897-98-99 évekre beiratkozott tagjai értesítettnek, hogy a pénz kiosztás f. 1900 év Január

hó 22-én Hétfőn délután kezdetét veszi, és pedig oly formán, hogy a kiosztás 2 órától estveli 8 óráig az A-tól M betűig, 23-án Kedden délután 3 órától 8 óráig az M-től V betűig fog eszközöltetni.

Felhívatnak azért az érdekelt tagok hogy a jelzett időben és sorrendben esz-közlendő pénz kiosztáson jelenkezzenek. A kik a kitűzött határidőben nem jelentkeznek, követelésükre nézve a kiosztás napjától számított 6 hónapon át a felszámoló bizottságnál bármikor igényt tarthatnak, a 6 hónap elteltével azonban mindennemű igény kereset megszűnik.

Szövetkezetünk befizetései az 1900-1901 és 1902 évi idő tartamra f. évi Január hó 21-én délután 2 órakor kezdetnek meg.

Nagyvárád-Velence 1900 Január 20.

A felszámoló bizottság:

Domokos Károly,
biz. elnök.

Jablonszky Emil,
pénztárnok.

Rontai Sámuel,
könyvvezető.

Az 1895. évi ciroi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s aranyéremmel kitüntetve. Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármennemű csuzs bántalmái, u. m. kőszvény, csuz, reuma, ischiás, asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idűlőbb eseteknél is már egyszeri bedörzsolésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.
Egy üveg ára használati utasítással **1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér.**

Főraktárak Budapest: **Török József** ur gyógyszerárban. Király-utca 12. és dr. **Egger A.** ur gyógyszerárban, Váci-körút 17. szám. Ugyszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszerárban, valamint a készítő

VIDDER GYULA gyógyszerésznél
S.-A.-Ujhely.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek. Ugyszintén Nagyvárádon **Irgalmasok gyógy-szertára** Nagyvárád.

1 főnyeremény 100.000 kor. értéktárgy,
3 főnyeremény egyenkint 20.000 korona értéktárgy stb.,

20% levonással készpénzben nyerhető

a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára rendezett

Nagy Jótékonyági Sorsjáték

egyetlen sorsjeggyével.

Minden sorsjegy még négy huzáson utánfizetés nélkül játszik, daczára annak egy sorsjegy ára

csak egy korona.

III-dik huzás visszavonhatlanul

már 1900. január hó 24-én.

Sorsjegyeket a

Nagy Jótékonyági Sorsjáték

kezelősege, a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára

Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 1.,

továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. államvasutak személypénztárai és minden dohánytőzsde.